TRST, torek
23. julija 1957
Leto XIII - Št. 174 (3709)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 25 lir
Tel. 94-638, 93-808, 37-338
Poštnina plačana v gotovini

UREDNISTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. - Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 60 din.

MALI OGLASI: 20 lir beseda. - NAROCNINA: mesečna 480, vnaprej: četrtletna 1300, polletna 2500, celoletna 4900 lir. - FLRJ: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 375 - Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Vlada ZDA in težave z razorožitvijo

Komplicirana Dullesova razlaga in predlog o inšpekciji, materialu in izstrelkih

Ves Dullesov govor je prežet z nezaupanjem, ki je podlaga vseh treh njegovih predlogov - Vprašanje razorožitve postaja vedno težje

WASHINGTON, 22. — Državni tajnik Foster Dulles je imel danes napovedani govor o razorožitvi, ki so ga prenašali po televiziji. Govornik je v bistvu dejal, da ni vzroka za pesimizem glede končnega uspeha pogajanj o razorožitvi; toda dokler ne bo Sovjetska zveza «dala dokaza iskrenosti», «morajo ZDA ohraniti svojo obrambno silo predvsem s pomočjo sporazumov o kolektivni varnosti, da bi na ta način zajamčile svojo obrambo». Dulles je naštel na koncu govora naslednje važne predloge, za katere je dejal, da predstavljajo začetek, ne pa smoter:

1. «Predlagamo, naj Sovjetska zveza pristane na ustanovitev sistema inšpekcij z zadevnimi jamstvi proti nenadnemu napadu. ZDA so pripravljene sprejeti inšpekcijo nad vsem svojim ozemljem v Severni Ameriki v zameno za inšpekcijo nad Sovjetsko zvezo. Mi se sedaj posvetujemo z našimi prijatelji Kanadčani glede možnosti razširitve tega severnoameriškega področja, s tem da bi vključili vanj tudi Kanado.» ZDA so dalje pripravljene proučiti tudi večje število «omejenih področij», ki bi mogla biti postopoma razširjena. Začetno področje bi moglo biti določeno z vključitvijo Arktike, Aljaske, Aleutskih otokov in odgovarjajočih delov Sibirije. Kamčatke in Kurilskih otokov. Na ta predlog bi seveda morale pristati druge države, s katerimi se vršijo pogajanja. Dalje je Dulles obrazložil, da bi bilo to severno področje zanimivo predvsem zaradi tega, ker gredo čezenj poti za morebitni nenadni napad in tudi zato, ker na teh področjih ni političnih in drugih vprašanj kakršna obstajajo na drugih delih sveta. «Tudi možnost določitve evropskega področja se pazljivo proučuje. Glede tega sodelujejo ZDA z ostalimi zavezniki NATO. Splošna želja je da se takšno področje ustanovi. Toda hkrati so vsi prepričani, da predstavlja posebne komplikacije. Potrebno bi bilo mnogo več časa za ustanovitev takšnega evropskega področja kot pa za severno področje, kjer podobnih komplikacij ni». Skratka, Dulles je dejal, da bi bilo možno uresničiti «začetno organizacijo» in na podlagi njenih izkustev bi se nato moglo hitro nadaljevati z organiziranjem novih področij.

2. Predlagamo akcijo v zvezi z jedrskim orožjem. Mi ne predlagamo odstranitve tega orožja ali pa možnosti njegove uporabe, kajti eliminiranje tega orožja je nemogoče izvesti. Vendar pa je mogoče zmanjšati obsežnost jedrskega orožja in preprečiti razširjenje tega orožja po vsem svetu. Nas ne skrbijo druge svobodne države, ki bodo proizvajale nuklearno orožje in dvomimo, da bi Sovjetska zveza dovolila kdaj koli svojim zaveznikom, da bi imeli atomsko orožje. Toda če se ne določijo sedaj mednarodni postopki za ustanovitev nadzorstva nad atomskim orožjem, bo vprašanje kaj kmalu nemogoče rešiti. Ta drugi predlog se deli na tri dele:

a) «Predlagamo, naj se vse države sporazumejo, da po določenem datumu, ne bodo več proizvajale atomskega materiala za atomsko orožje. Ta datum bo določen potem, ko bo ustanovljen učinkovit sistem za nadzorstvo.

b) Predlagamo ureditev sistema, na podlagi katerega bi se mogla skrčiti sedanja skladišča atomskega orožja s tem, da bi se izpremenilo v napravе za uporabo v miroljubne svrhe, eventualno v okviru *International Atomic Energy Agency* ki se zdaj ustanavlja.

c) V skladu s predlogi dveh prejšnjih točk, predlagamo poskusno prekinitev atomskih poskusov za okrog 10 mesecev».

3. «Sodelovati hočemo pri izdelavi sistema, ki bi zajamčil, da bi se vsemirski izstrelki uporabljali enostavno za miroljubne in znanstvene namene. Dokler ne bomo prepričani o resnosti s katero bi ZSSR pristala na zmanjšanje oborožitve, je zaključil svoj govor Dulles, moramo zaradi samohranitve, vršiti svojo dolžnost in ohraniti naše varnostne ukrepe in ukrepe naših zaveznikov. Če bi bili vsi naši napori samo v teh velikih in konstruktivnih sistemih varnosti, bi to pomenilo tvegati naš obstoj in hrabriti ZSSR, da bi zanemarjala naše razorožitvene predloge.»

V začetku svojega govora je Dulles naštel smoter ameriške zunanje politike in zlasti poudaril, da ZDA ne bodo storile ničesar, kar bi moglo spraviti v nevarnost varnost zahodne Evrope in kar bi moglo v imenu razorožitve izgledati kot pristanek na razdelitev Nemčije ali pa na zatiranje svobode in neodvisnosti narodov. Omenil je nato znane Stassenove predloge na londonski konferenci in dejal, da pomenijo ti predlogi samo začetek, ki je sicer «omejen ampak stvaren». «Majhen napredek je že uresničen na konferenci. Tveganja, na katera je potrebno pristati če hočemo napredovati, so mnogo manj važna kot pa tista, ki jih vsebuje negibljivost, ki jo povzroča strah».

Na zadnje kritike Hruščeva zaradi počasnosti pogajanj v Londonu, je Dulles odgovoril, da «demokratične države, za katere ta vprašanja predstavljajo njihov obstoj, ne ravnajo na lahek način in morajo upoštevati javno mnenje». Dalje je za vlado ZSSR dejal, da se zdi, da je pripravljena pristati na prvo začetno fazo razorožitve in sicer na ustvarjanje sistema zračnih in letalskih in kopenskih inšpekcij; toda ZSSR noče sporazuma glede področij, kjer bi se inšpekcije morale začeti in glede prirode te inšpekcije. Zdi se tudi, da se ZSSR obotavlja pristati na prekinitev proizvodnje atomskega materiala v vojne namene tako, da bi se preprečila tudi proizvodnja atomskega orožja v vsem svetu. SZ hoče še vedno prekinitev atomskih poskusov neodvisno od drugih ukrepov in za dobo, ki bi bila neodvisna od napredovanja v drugih smereh. S svojimi zavezniki, je rekel Dulles, še vedno poskušamo skleniti sporazum glede ZSSR glede začetnega programa. Pripomnil je, da s časom postajajo težave vedno večje glede omejitve in nadzorstva oboroževanja ter da prav zavest te nujnosti povzroča, da so pogajanja vedno bolj stvarna in resna.

Nato je govoril o tem, kaj je mogoče storiti in kaj ne:

1. Ni mogoče računati samo na obljube. Listina OZN vsebuje mnogo obljub med katerimi tudi določbo, da se ne sme uporabljati sile razen v primeru obrambe pred oboroženem napadu. «Toda na sovjetske obljube ni mogoče računati kot se je pokazalo».

2. Ni mogoče zajamčiti uničenja in odprave jedrskega orožja, ker znanstveniki se strinjajo v tem, da ni sredstev za uničenje atomskega materiala, ki že obstaja. Zato moramo svoje načrte zgraditi na predpostavki, da bi države, ki imajo atomsko orožje, to orožje tudi uporabile v primeru vojne.

3. Ni mogoče ustvariti formulo, ki bi mogla definirati vojaško silo ZDA in njihovih zaveznikov po eni strani in sovjetskega bloka po drugi. Nemogoče je torej formuliranje «enačb» glede vojaškega potenciala in oborožitve. Zgrešeno je govoriti o zmanjšanju števila vojaških sil, ker bi bilo pri primerjavi potrebno upoštevati številne činitelje: od tipa oborožitve do obstoja predvojaških ali pomožnih oddelkov.

Nato je naštel Dulles tisto, kar je po njegovem mnenju možno napraviti.

a) Možno je z medsebojno kombinacijo zračnih inšpekcij na kopnem preprečiti nenadni masovni napad ali pa vsaj zmanjšati tveganje in mero takšnega presenečenja. Prav to je bil povod za Eisenhowerjev načrt pred dvema letoma, ko je predlagal *«odprto nebo»*, ker je po Dullesovem mnenju osnovna točka, v kolikor nobena država ne bi tvegala, da začne spopad, ker bi vedela, da ne more računati s činiteljem «presenečenje» niti ob samem začetku.

b) Tehnično je možno nadzorovati uporabo atomskega materiala nove proizvodnje in jamčiti, da ta material ne bo uporaben za izdelavo orožja: preteklost namreč ne more biti pod nadzorstvom, bodočnost pa da.

c) Tehnično je možno organizirati sistem opazovanja, ki bi registriral važne atomske poskuse in bi bil vsak poskus kršenja določb za njihovo prepoved tvegan. Toda gre za zelo komplicirano vprašanje, ki zahteva možnost razpolaganja z aparati za opazovanje na številnih področjih.

č) Dejansko se lahko vzpostavi nadzorstvo nad bodočim razvojem glavnih sredstev za izstreljevanje uničevalnega orožja. V tem pogledu so zlasti važni balistični medkontinentalni izstrelki.

d) Možno je tudi določiti mere najvišjega števila oboroženih sil. Toda to ne bi imelo posebnega pomena v vojaškem pogledu, temveč bi predstavljalo le zanimivo kazalo realnega načina, kako se gleda na sporazum take vrste.

e) Mogoče je tudi znižati navadno orožje, ki se nahaja v arzenalih ZSSR in ZDA vključno s sredstvi za izstreljevanje jedrskega orožja, kakor tudi določiti, kateri del tega orožja bi vskladiščili in ga mednarodno nadzorovali. To znižanje bi imelo praktičen pomen v zvezi s številom mož, ki bi ostali pod orožjem.

f) Lahko bi tudi uresničili premestitev atomskega materiala v sedanjih skladiščih v nova skladišča, iz katerih bi jih jemali samo za miroljubne namene. Letos bi to skupaj z ustanovitvijo nadzorstva nad materialom, ki bo v prihodnosti pripravljen, prispevalo bistveno k zmanjšanju tveganja atomske vojne.

—«»—

Kardelj in Ranković prispela v Stockholm

STOCKHOLM, 22. — Kardelj in Ranković, Veselinović in gen. Kreačić so s soprogami prispeli iz Helsinkija v Stockholm. Na letališču so jih pozdravili predsednik švedske vlade Dage Erlander in višji funkcionarji švedskega zunanjega ministrstva. Pred odhodom so bili jugoslovanski gostje v Helsinkiju na večerji, ki jo je priredil predsednik finske vlade.

Ciper, Alžir, razorožitev na dnevnem redu OZN

Prihodnja glavna skupščina bo morala tudi izvoliti novega generalnega tajnika, če ne bo zopet izbrala Daga Hammarskjoelda

NEW YORK, 22. — V skladu s pravilom, ki zahteva, da se provizorični dnevni red zasedanj glavne skupščine OZN objavi dva meseca pred začetkom zasedanja, je generalni tajnik OZN danes objavil začasni dnevni red 12. zasedanja, ki se bo pričelo v New Yorku 16. septembra.

Med 59 vprašanji, ki so vpisana na dnevni red, so tudi volitve generalnega tajnika OZN, katerega mandat bo v kratkem potekel, vprašanje atomske in konvencionalne razorožitve, vprašanje bodočnosti Toga, vprašanje Cipra in vprašanje Alžirije.

Delegacije lahko zahtevajo, da se vpišejo še nova vprašanja na dodatni dnevni red, ki bo objavljen pozneje. Da postane dokončen, mora biti provizorični dnevni red odobren po skupščini, ko se ta sestane na redno zasedanje.

Računa se, da bo pred rednim zasedanjem še izredno zasedanje, ki bo trajalo nekaj dni in ki bo proučevalo poročilo o položaju na Madžarskem, ki ga je pripravila posebna komisija skupščine.

Libanon je uradno prijavil kandidaturo svojega zunanjega ministra Charlesa Malika za predsednika prihodnje generalne skupščine OZN. Pri tem računa Libanon na podporo afroazijskih in mnogih prijateljskih držav. Tako bo Malik protikandidat Novozelandcu Leslieju Monru.

Indonezija je odpoklicala svoje čete iz sestava mednarodnih sil OZN, baje zaradi materialnih razlogov.

Prvi uspehi upornikov

Nedopustna angleška intervencija v Omanu

Toda gre za 80 odstotkov proizvodnje nafte in s tem zopet za «prestiž» - Vlada ZDA za sedaj samo «opazuje»

LONDON, 22. — Iz Omana prihajajo vesti, da so uporniki zavzeli vso notranjost države, čeprav točnih obvestil ni, ker so zveze z Maskato prekinjene. Uporniki so zavzeli vse vrhove gorovja, ki loči obalna mesta od notranjosti. Sultan iz Maskate je zaprosil Angleže za pomoč in danes je zunanji minister Selwyn Lloyd izjavil:

«Res je, da Velika Britanija ni vezana z nobeno pogodbo, ki bi jo obvezovala pomagati sultanu, ko gre za notranje zadeve. Kljub temu pa je londonska vlada imela za svojo dolžnost dati čimbolj popolno podporo svojemu zvestemu prijatelju.» To pomeni, da se bo Anglija vmešala v notranje zadeve neodvisnega Omana in s tem kršila listino OZN. Iz Beiruta že prihajajo vesti, da je angleški glavni štab za Srednji vzhod z bazo na Cipru izdal povelje trem pomorskim enotam iz Indijskega oceana in Perzijskega zaliva, naj odpluje jo v Maskato. Po drugi strani pa angleško letalstvo prevaža iz Adena v Maskato orožje, pri čemer uporablja verižna letališča, ki ležijo v južnem delu Arabije. Iz Bahreina ob Perzijskem zalivu, severno od Maskate, je angleško poveljstvo že določilo in odposlalo čete v Maskato in v oazo Buraini, za katero vlada spor že dolga leta med Saudsko Arabijo in angleškimi kolonialisti. Druge vesti prihajajo, po katerih se angleške enote iz Kenije pripravljajo na odhod v Maskato. Toda — to le v primeru, če bi se položaj poslabšal.

Govori se, da bodo Angleži najprej upornike bombardirali tako kot so to storili ob mejah protektorata, ki spada pod Aden. Akcije bo vodil Charles Gauld, glavni predstavnik angleške politike ob Perzijskem zalivu, ki se je včeraj sestal v Maskati z angleškimi svetovalci in višjimi oficirji letalstva in kopenske vojske na Srednjem vzhodu. Najprej nameravajo presekati cesto, ki vodi iz Maskate t.j. z obale v notranjost, kjer je središče upora. Nato bodo angleške akcije zavzele vse ozemlje, s katerega so uporniki pregnali sultanove vojake, ki jim poveljujejo angleški častniki in podčastniki.

Sam Selwyn Lloyd je potrdil vesti, da so angleške čete že v pokretu. Vendar pa da se trenutno — kolikor je njemu znano — še nobena angleška enota ne nahaja na ozemlju Maskate. Dalje je obdolžil bivšega imana države Oman, ki ga je Sultan predlanskim pregnal v Saudovo Arabijo, da je povzročil upor in skupaj s svojim bratom Talibom dosegel začetne uspehe. Dejal je, da se proučujejo ukrepi za pomoč sultanu «v krajevnem merilu».

Selwyn Lloyd je hotel nato opravičiti angleško oboroženo intervencijo in omenil, da sta Velika Britanija in maskatski sultanat povezana s pogodbo, ki je stara že čez 125 let. Dejal je, da uporniki prejemajo odkrito pomoč iz tujine, izven področja sultanata. V odgovor poslancem je Lloyd dejal, da ne ve ničesar o možnosti, da bi bilo orožje, ki ga uporabljajo uporniki ameriškega izvora. Potrdil pa je, da gre za moderno orožje, ki je prišlo izven Maskate. Na predlog opozicije, naj o kakršni koli angleški intervenciji v Omanu vlada obvesti parlament, je Lloyd odgovoril negativno. Končno je izjavil, da ne vidi nobenega vzroka zakaj bi moral pričakovati napad s strani Saudske Arabije.

Predsednik vlade Mac Millan pa je imel zjutraj sestanek z ministri in vojaškimi poveljniki in z njimi razpravljal o ukrepih v Omanu.

Iz Kaira poročajo, da je urad omanskega imana izjavil, da je do upora prišlo zaradi aretacije voditelja upornikov, šejka Ibrahima Ibn Hisa El Hartija, katerega so poklicali v Maskato, da bi se z njim pogajali. Glavni tajnik Arabske lige pa se je sestal danes z ravnateljem imanovega urada.

Vsi komentatorji so si edini v tem, da so angleški kolonialisti prisiljeni na vojaško intervencijo, ker gre za ogromno produkcijo angleških petrolejskih družb v tem delu arabskega polotoka, ki znaša 80 odst. celotne proizvodnje.

Iz Washingtona pa poročajo, da je predstavnik državnega departmaja izjavil, da gleda vlada ZDA na dogodke v Omanu «z veliko zaskrbljenostjo,» ker to «prispeva k izzivanju napetosti na Arabskem polotoku.» «Vlada ZDA, je dodal, je storila poluradno vse, kar je bilo v njeni moči, da bi prispevala k ohranitvi miru.»

Politični opazovalci poudarjajo, da bo vlada ZDA storila tosto, kar bo v korist ameriškim petrolejskim družbam, ki predstavljajo ostro konkurenco angleškim družbam na arabskem polotoku.

—«»—

Bulganin in Hruščev obiščeta Vzh. Nemčijo

BERLIN, 22. — Danes je bilo uradno objavljeno da bosta Bulganin in N. Hruščev obiskala Vzhodno Nemčijo v začetku avgusta. Na obisku bosta ostala okrog en teden in razpravljala z voditelji Vzhodne Nemčije o važnih političnih vprašanjih.

—«»—

Ital.-jugosl. pogajanja pred zaključkom

RIM, 22. — Gospodarska pogajanja z Jugoslavijo, ki so se začela v Rimu 3. julija, se bodo v kratkem končala. Pričakuje se, da bosta obe delegaciji podpisali sporazum, protokol o blagovni izmenjavi za prihodnje leto in pisma o prometu in znanstveno-tehničnem sodelovanju.

—«»—

Božičević o obisku sindikalistov v Italiji

BEOGRAD, 22. — Podpredsednik osrednjega odbora sindikatov Jugoslavije Ivan Božičević, ki je vodil delegacijo sindikatov na obisku v Italiji, je izjavil po vrnitvi v domovino, da so člani jugoslovanske delegacije zapazili željo CGIL po tesnem sodelovanju z jugoslovanskimi sindikati. Delegacija je s člani CGIL proučila osnovne oblike nadaljnjega sodelovanja med obema organizacijama, ki bo zajelo ne le sodelovanje med obema sindikalnima centralama, temveč tudi sodelovanje med strokovnimi zvezami, okrajnimi sindikalnimi sveti in sindikalnimi organizacijami posameznih podjetij. Jugoslovanska delegacija je obiskala Rim, Neapelj, Bologno, Milan, Benetke in nekatera druga mesta. V razgovorih so člani CGIL seznanili jug. delegacijo z aktualnimi vprašanji italijanskega sindikalnega gibanja in pokazali veliko zanimanje za izgradnjo socializma v Jugoslaviji, zlasti za doseženo stopnjo industrializacije, za gospodarski položaj delavskega razreda in za delavsko samoupravo.

—«»—

Brez triptiha v Avstrijo

DUNAJ, 22. — Novi pravilnik, ki ga je danes podpisal avstrijski minister za finance, določa, da bodo avtomobili in motorji s tujimi tablicami od 1. avgusta naprej lahko vstopili v Avstrijo brez karnetov ali triptihov. Po novih določbah bodo lahko tuji turisti postali v Avstriji s svojim avtomobilom eno leto, ne da bi morali plačati kakršen koli carinski prispevek za vstop vozila v Avstrijo.

—«»—

Filip Kumbatović predava v Benetkah

BENETKE, 22. — *V okviru drugega mednarodnega kongresa gledališke zgodovine v Benetkah so bila danes štiri poročila. Prvi je govoril profesor H. Kindermann z znanstvenega gledališkega instituta dunajske univerze. Po kratkem poročilu R. Hikilla o razvoju gledališča na Finskem, je govoril nemški zgodovinar prof. H. Hnudsen, ravnatelj inštituta gledališkega študija berlinske univerze. Za njim pa je predaval prof. Filip Kalan Kumbatović, profesor Akademije za gledališko umetnost v Ljubljani, ki je orisal položaj gledališkega študija v Jugoslaviji.*

Otvoritev egiptovskega parlamenta

Naser: Izbrali smo pot časti in ne izdajstva in nizkotnih kupčij

Predsednik Egipta je izrekel tudi upanje, da ne bo dolgo, ko bo tudi alžirsko ljudstvo dobilo neodvisnost

KAIRO, 22. — Novi egiptovski parlament se je danes prvič zbral ter izvolil za predsednika Abdela Latifa El Bogdadija, polkovnika letalstva ter ministra za občinske in kmetijske zadeve, za načrtovanje in za obnovo Port Saida. Izvoljen je bil s 332 glasovi, 8 glasov pa sta prejela dva druga kandidata.

Verjetno bo novi predsednik podal ostavko na svoje tri ministrske resore, tako da bo potrebna sprememba vlade, kar bi po mnenju nekaterih opazovalcev nudilo predsedniku Naserju priložnost, da se iznebi nekaterih od svojih 17 ministrov. Kot kandidati za izpad se navajajo ministri za nacionalno usmeritev Fathi Radwan, zunanji minister Favzi ter minister za vzgojo Hamal El Din Husein.

Potem je prišel v parlament predsednik Naser, ki so ga poslanci burno pozdravili. Takoj je prisegel, nato pa je imel govor, ki je trajal čez dve uri. Njegov govor so poslušali člani diplomatskega zbora in številne druge osebnosti.

Naser je glede odnosov z zahodnimi velesilami izjavil, da je prišlo do prvih nesoglasij ob vprašanju obrambe Srednjega vzhoda. Na Zahodu so hoteli, da bi bila obrambna zveza naperjena samo proti Sovjetski zvezi, medtem ko je bil Naser mnenja, da mora obrambni sistem veljati proti vsakemu napadalcu. «Drugič pa smo prepričani, da lahko branijo Srednji vzhod samo narodi tega področja sveta in ne zunanje sile. In tega Angleži in Americani niso hoteli nikoli razumeti.»

O palestinskem problemu je Naser dejal. «Od trenutka, ko smo prišli na oblast, je bila ena izmed naših prvih misli, da likvidiramo čimprej ta problem. Nismo mislili, da predstavlja Izrael za nas neposredno nevarnost. Mislili smo, da se nam z graditvijo novega in srečnega Egipta ter z razvijanjem našega gospodarstva ni nič bati od tiste strani. Toda zahrbtni in kruti napad Izraela proti našemu ozemlju 8. februarja 1955 nas je zbudil in nas privedel v realnost, da je namreč Izrael mostišče imperialistov ter mednarodnega sionizma, postavljeno v srce samega arabskega sveta, ki si želi svobode.

Tako smo bili prisiljeni resneje misliti o možnosti, da okrepimo našo vojsko. Obrnili smo se na naše tradicionalne vojne tovariše, naročila smo dali Veliki Britaniji in obrnili smo se tudi na ZDA. Amerikanci so nam takoj postavili pogoje: priključiti bi se morali eni izmed imperialističnih zavezništev, da bi prejeli v zameno sredstva za svojo obrambo. Angleži pa so napravili še več. Prekinili so svoje dobave orožja, čeprav smo ga že plačali, zaradi tega, ker na konferenci v Bandungu nismo zavzeli stališča njim v prid. Če bi takrat sprejeli njihove predloge, bi danes imeli vse zaželeno orožje. Toda mi smo izbrali pot časti ter smo dokazali, da nismo pripravljeni, da se obvezujemo k izdajstvu in nizkotnim kupčijam». Dolgo ploskanje je sprejelo ta del Naserjevega govora in pa tisti del, v katerem je izjavil, da je Egipt s tem, ko se je obrnil za dobave orožja na SZ, uspel, da je napravil konec zahodnega izsiljevanja za vse države Srednjega vzhoda.

O konferenci v Bandungu pa je Naser rekel: «Popolnoma smo pristali na načela, ki jih je proglasila ta konferenca, ker odkritosrčno želimo svetovni mir in da bi narodi imeli pravico, da odločajo sami o sebi. Glasovali smo v prid resolucije, ki predvideva mirno rešitev palestinskega vprašanja v skladu s koristmi arabskega prebivalstva Palestine, in izrekli smo se za neodvisnost Tunizije, Maroka in Alžirije. Prvi dve deželi sta že svobodni in prepričan sem, da ne bo dolgo, ko bo tudi alžirsko ljudstvo dobilo neodvisnost».

Ko je obtožil zahodne velesile, da hočejo gospodarsko zadušiti Egipt, je predsednik Naser dejal: «Imperialisti so vedeli, koliko nam je bilo do zgraditve Asuanskega jezu. Nagel porast prebivalstva in razširjenje brezposelnosti nas silita, da hitro razvijamo naše gospodarstvo. Mi smo si postavili za cilj izboljšanje življenjskega standarda prebivalstva in naši sovražniki so to vedeli. Zato so nam še enkrat začeli postavljati pogoje za svojo pomoč. Toda kot veste smo tako umazano trgovanje odklonili in smo nacionalizirali splošno družbo Sueškega prekopa. Ko je propadla «operacija glad» imperialistov, so se poslužili še zadnjega sredstva: nasilja. Ta blazna pustolovščina pretekle jeseni je bila zadnja od norosti, ki so zabeležene v mračnih analih kolonializma. Imperialisti so tako izigrali zadnjo karto in sedaj jim ne preostaja drugega kot jeza in sovraštvo». Potem je Naser še dejal, da zahodne velesile niso dale dokaza dobre volje za mirno rešitev še nerešenih vprašanj z Egiptom.

Glede odnosov s Sirijo je predsednik rekel, da se bo Egipt odzval sirskim željam za zvezo z njim.

Del svojega govora pa je predsednik posvetil notranji politiki. Omenil je, kaj se je napravilo, ter navajal mnogo številk o poljedelski in industrijski proizvodnji dežele. Med drugim je povedal, da je Egipt porabil milijon šterlingov za atomske raziskave in da ima sedaj čez sto atomskih znanstvenikov, ki študirajo v največjih središčih za atomske raziskave na svetu.

Funkcionarji carine ter egiptovske pomorske policije so šli danes na dansko trgovsko ladjo «Birgite Toft», ki je prispela v Suez(da bi nadaljevala pot po prekopu. Ladjo ima najeto Izrael. Prihaja iz Ranguna, natovorjena z rižem, in usmerjena je v Haifo. Popoldne pa so egiptovske oblasti pri prekopu sporočile, da lahko danska ladja jutri pluje skozi prekop in nato v Izrael. Aretirali pa so nekega Izraelca, ki je bil na ladji.

—«»—

«Akabski zaliv je in bo ostal arabski»

DAMASK, 22. — Predsednik sirske vlade Sabri Asali je v komentarju Eisenhowerjeve izjave, po kateri je treba Akabski zaliv smatrati za mednarodno vodno pot, izjavil listu «Al Kabas»: «Akabski zaliv, ki vodi k svetim krajem islama, je bil in bo vedno ostal arabski. Prav zato, da bi se Akaba spremenila v oporišče napada proti Arabcem, se dajejo izjave v korist internacionalizacije, toda Strija, Egipt, arabske in islamske države ter dežele svobodnega sveta, ki so prijateljice Arabcev, bodo znale obdržati tudi za ceno vsakršne žrtve čisto arabski značaj te vodne poti.» Saleh Akil, državni minister za informacije, pa je komentiral to novo stališče vlade ZDA izjavil, da je vlada Sirije, da se upre hladni vojni, katere ena oblika je prav to stališče, in da se ne pridruži niti zahodni niti vzhodni politiki, temveč da brani svoje pravice, pri čemer loči prijatelje od neprijateljev.

—«»—

Slovo od prestola za tuniškega beja?

TUNIS, 22. — Osem diplomatskih predstavnikov Tunizije v inozemstvu se je davi zbralo v Tunisu pod predsedstvom ministrskega predsednika Burgibe. Kot se zatrjuje, so razpravljali o možnosti, da bi odstranili beja ter proglasili republiko. Pred sejo je Burgiba časnikarjem dejal, da gre samo za normalno upravo. Na koncu seje pa je dejal, da bo jutri spet sejal.

Zvečer je bil sestanek političnega urada Neodesturja. Vedelo se je, da bodo govorili o odstavitvi beja in pričakovala se je tudi kaka izjava v tem smislu. Toda predsednik Burgiba je samo izjavil, da je za 25. julij sklicana ustavodajna skupščina na zasedanje, na katerem bo razpravljala o «obliki tunizijske države».

—«»—

Dan vstaje v Sloveniji

BEOGRAD, 21. — V ljudski republiki Sloveniji so včeraj proslavljali dan oborožene vstaje proti okupatorjem s slovesnimi akademijami, odkritjem spomenikov, spominskih plošč in z drugimi prireditvami. Med drugim so odkrili na Pokljuki spomenik padlim borcem Prešernove brigade na mestu, kjer je v narodnoosvobodilni borbi padlo 69 borcev III. bataljona. Odkritja spomenika se je udeležilo okrog 1000 prebivalcev in udeležencev osvobodilne borbe iz Gorenjske in drugih krajev Slovenije. V Novi Gorici so odprli muzej, ki ima poseben oddelek posvečen narodnoosvobodilni borbi. Na Pivki so odprli renovirani oddelek furnirja in vezanih plošč, v Sežani pa odkrili spomenik padlim borcem iz Krasa.

—«»—

Libija zvesta arabski ligi

TRIPOLIS, 22. — Libijski ministrski predsednik Abdul Megid Kocbar je v nekem intervjuju dejal, da hoče Libija kot član Arabske lige izvajati vse njene sklepe. Ni priključena ne zahodnemu in ne vznodnemu bloku in se omejuje na vzdrževanje dobrih odnosov z enim in drugim, upoštevajoč istočasno obveze, ki jih ima po pogodbah z nekaterimi državami ter obveze, ki jih ima kot članica OZN. Libija je pripravljena rade volje sprejeti vsako gospodarsko pomoč in se obvezuje, da ne bo nikoli pozabila moralne in materialne pomoči prijateljskih držav.

Zorin vztraja: določiti datum in dobo prepovedi

Ponovno obtožuje vlado ZDA, da ovira pogajanja v Londonu

LONDON, 22. — Na današnji seji razorožitvene konference v Londonu je pododbor OZN ponovno razpravljal o prekinitvi razgovorov. Govorila sta najprej angleški delegat Noble in sovjetski delegat Zorin. Prvi je vprašal, kdaj bo pododbor začel razpravljati o nadzorstvu, ki bo uvedeno, potem ko bodo prenehale eksplozije, nato pa, kako stojijo stvari glede organizacije nadzorstva samega. Zorin mu je odgovoril, da je potrebno najprej določiti datum začetka prenehanja eksplozij in dobo trajanja prekinitve. Nato je izrecno poudaril, da so vsi načrti glede razorožitve odvisni od sporazuma v tej točki.

Pozneje je govoril francoski delegat Moch. Rekel je, da je najboljši način za ukinitev oboroževalne tekme razpravljanje o vprašanju, ali je potrebno vezati prekinitev poskusov s prekinitvijo proizvodnje jedrskega materiala. Dejal je: «Nadzorovati prekinitev te proizvodnje je relativno lahko. Poleg tega pa takšno nadzorstvo ne bi škodovalo gospodarski neodvisnosti držav in tudi ne bi spravilo v nevarnost tajnosti proizvodnje.» Nato je vprašal Zorina, ali je zadnja intervencija sovjetskega delegata v tem vprašanju bila predmet proučevanju sovjetskih strokovnjakov. Zorin je odgovoril z vprašanjem, ali je Moch dal na proučevanje sovjetski načrt za prenehanje eksplozij neodvisno od katerega koli drugega pogoja.

Ameriški delegat Stassen je izrazil mnenje, da ZDA želijo resno nadaljevati pogajanja za dosego predhodnega sporazuma o ukrepih delne razorožitve. Kakor je znano predlagajo zahodni delegati prenehanje poskusov za deset mesecev medtem ko je sovjetski delegat mnenja, da je to razdobje prekratko. Zahodni delegati predlagajo, naj se to vprašanje poveže s prenehanjem proizvodnje atomskih bomb in s sporazumom glede izvajanja ukrepov razorožitve.

Prihodnja seja pododbora bo v sredo.

V Parizu pa je dopisniku «Manchester Guardiana» sovjetski delegat Zorin izjavil med drugim:

«Zahodne sile ovirajo sklenitev sporazuma o razorožitvi in prepoved atomskega orožja. Njihovi predstavniki trdijo, da ne more biti prekinitve atomskih poskusov, dokler se ne doseže sporazum glede drugih vprašanj razorožitve. Takšno stališče pomeni v brezkončnost odlagati prepoved poskusov in ZSSR po tej poti ne more.»

V zvezi z zahodnim predlogom, da se imenuje komisija strokovnjakov, je Zorin poudaril, da bi morali zahodni predstavniki pred ustanovitvijo komisije, ki naj bi proučila podrobna vprašanja, pristati na načelo prepovedi začenši z datumom prepovedi, kakršnega koli poskusa atomskega orožja. «V sedanjih okoliščinah, je zaključil Zorin, komisija strokovnjakov ne bi imela trdne podlage: bila bi le prevara, ker bi ustvarila prepričanje, da so razna vprašanja že rešena, medtem ko v resnici niso.»

V londonskih diplomatskih krogih izjavljajo, da je predsedstvo vlade prejelo osebno poslanico predsednika sovjetske vlade Bulganina predsedniku vlade Mac Millanu, ki predstavlja odgovor na britansko noto, poslano vladi ZSSR prejšnji mesec. V pismu izraža Bulganin svojo kritiko britanskega stališča na razorožitveni konferenci v Londonu in poudarja, da Velika Britanija ovira dosego sporazuma v prvi fazi razorožitve. Bulganin poziva Mac Millana, naj se zavzame za zmanjšanje mednarodne napetosti. Predsednik sovjetske vlade predlaga tudi, naj bi se poglobili socialni in kulturni stiki med obema državama, kar bi prispevalo k zmanjšanju napetosti med Vzhodom in Zahodom.

V parlamentu diskusija med socialisti in komunisti o SET

Konec tedna pojde senat na počitnice in kmalu še poslanska zbornica, tako da agrarne pogodbe ne bodo prišle v razpravo pred počitnicami

RIM, 22. — Jutri bo seja ministrskega sveta, na kateri bodo razpravljali o nekaterih vprašanjih rednega upravljanja. Uradno poročilo ne omenja, če se bo na seji govorilo tudi o zunanji politiki. Zoli se je zaradi jutrišnje seje danes sestal z raznimi sodelavci, med drugimi z ministroma Tambronijem in Guiem.

Glede debate o SET v poslanski zbornici je splošno mnenje, da se bo lahko zaključila še pred koncem meseca, čeprav je prijavljenih precej govornikov. Konec tedna pojde senat na počitnice in nekaj dni nato verjetno tudi poslanska zbornica. Tako se razprava o agrarnih pogodbah ne bo pričela pred počitnicami, ali pa jo bodo le nekoliko načeli, glavni del teksta zakona pa bodo odložili za jesen.

Glavno zanimanje na današnji seji poslanske zbornice je veljalo govoru socialista Lombardija. Med njegovim govorom je prišlo do kratkega prepirčka z Giancarlom Pajetto, ki se je pa pomirljivo zaključil. Lombardi, ki je govoril v bistvu povoljno o SET, je poudaril, da je tolmačenje socialistov prav nasprotno od tolmačenja, ki ga dajejo liberali.

Na koncu je dejal, da hočejo socialisti s tem, ko se bodo vzdržali glasovanja o SET, izraziti svoje trdno zaupanje v italijanski in evropski delavski razred, ki je poklican, da s svojo politično borbo odloči razvoj in smer novega integralnega gospodarstva.

Komunist Bianco pa je Lombardiju odgovarjal, da sta obe evropeistični pogodbi sredstvo za razdor, ki naj preprečita mednarodno pomiritev. Glede poljedelskega tržišča pa je dejal, da vstopa Italija v SET kot ilovnat lonec med železne lonce, kjer se bo razbil ob prvem sunku. Za politiko razvoja poljedelstva bi bilo za Italijo bolje, da bi se razširila notranja potrošnja ki je še med najnižjimi v Evropi.

Komisija poslanske zbornice za delo, je zakon o pokojninah za neposredne obdelovalce in spolovinarje poslale nazaj zbornici zaradi zahteve komunistov po izboljšavah. Prišlo je

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 25, najnižja 24,8, zračni tlak 1006,7, vlaga 40 odst., nebo 1 desetino pooblačeno, morje lahno razgibano, temp. morja 23,2.
Vreme danes: Pretežno jasno vreme z delnimi pooblačitvami.

Tržaški dnevnik

Danes, TOREK, 23. julija
Apolinar, Brana
Sonce vzide ob 4.37 in zatone ob 19.45. Dolžina dneva 15.08. Luna vzide ob 0.49 in zatone ob 16.13.
Jutri, SREDA, 24. julija
Kristina, Ina

Pred današnjo sejo tržaškega občinskega sveta

Vprašanje stanovanjskih izgonov je treba enkrat za vselej rešiti

V zadnjih dneh je bilo z dekretom izgnanih 169 družin, ki bodo morale do oktobra izprazniti stanovanja - Dolžnost vladnega komisarja

Drevi se bo sestal tržaški občinski svet. Glavni predmet seje bo razprava o resoluciji, ki so jo že svoj čas predložili komunisti glede stanovanjskih izgonov. Tudi drugi svetovalci leve opozicije so zahtevali čimprejšnjo temeljito obravnavo tega važnega vprašanja, ki zanima na stotine družin, ki so bile izgnane in ki jim grozi stanovanjski izgon. Pol ure pred začetkom seje, in sicer ob 18. uri, se bodo sestali na županstvu načelniki skupin v občinskem svetu, da se že vnaprej dogovorijo za morebiten skupen nastop vseh občinskih svetovalcev glede stanovanjskih izgonov in zahtev občinskega sveta za rešitev tega vprašanja. Glavno besedo o tem bo imel na seji odbornik Gasparo, ki odgovarja tudi za stanovanja. Pričakuje se, da bo poročal o delovanju in posredovanju občinske uprave za pomoč izgnanim družinam, čeprav, vsaj tako trdita župan in odbor, občina nima neposredne pristojnosti za reševanje tega vprašanja.

O stanovanjskih izgonih in o ukrepih, ki bi jih morala pristojna oblast sprejeti, da bi preprečila izgon družin, ki si ne morejo same poskrbeti stanovanja po sedanjih prostih cenah, smo mi in drugi časniki že mnogo pisali. Zdi pa se, da je bilo o tem še vedno premalo napisanega, zlasti velja to za vladni komisariat, ki do sedaj ni sprejel še skoraj nobenega predloga Združenja stanovanjskih upravičencev, političnih strank in občinskega sveta. Kljub vsem dosedanjim protestom in zahtevam, naj državna oblast vsaj začasno prepreči nadaljnje stanovanjske izgone, ali pa naj vsaj poskrbi, da bodo izgnane družine dobile primerno zasilno stanovanje v raznih državnih zgradbah, ki so prazne ali pa samo delno zasedene, sodišče še nadalje odreja izgone. Sicer pa sodnija mora izvajati obstoječe zakone v tem pogledu in samo vladni komisariat lahko izda izredne zakonske ukrepe za preprečitev novih izgonov.

Današnje stanje stanovanjskih izgonov je porazno. V preteklih dneh je dobilo odredbo za stanovanjski izgon 169 družin. Toda na stotine drugih izgonskih odredb je že pripravljenih in bodo v najkrajšem času polnomočne. Od preteklega tedna pa do konca tega meseca mora zapustiti stanovanje 24 družin; za prihodnji mesec je določenih 10 izgonov, za september 49, za oktober pa 34. Tako je sodišče razporedilo 169 izgonov, ki morajo biti izvršeni do konca oktobra. To pa še ni vse. Sodnija se sedaj ukvarja z okrog 1000 novimi izgoni, za katere morajo samo še določiti vrstni red in datum izvršitve. Poleg tega pa je v teku okrog 2000 postopkov za odpoved najemnih pogodb, ki so zapadle 30. junija, in zaradi drugih vzrokov. Kot torej vidimo, bližnja prihodnost obeta zelo slabo in če ne bo odgovorna oblast poskrbela za ustrezne ukrepe, ki naj preprečijo nadaljnje izgone, bo do prihodnjega leta na stotine in stotine družin vrženih na cesto, in se bodo pridružile stotinam družin, ki že živijo v neprimernih zasilnih stanovanjih.

Do sedaj je občina pomagala skoraj vsem izgnanim družinam, ki si niso mogle poskrbeti stanovanja. Sedaj pa je tudi občina začela stiskati, češ da nima na razpolago dovolj denarja. Zato so pred nedavnim odrekli zasilno stanovanje ali kako drugo pomoč okrog 100 izgnanim družinam. Občinska uprava meni, da si šestčlanska družina, ki ima 70.000 lir mesečnega dohodka, lahko sama poskrbi stanovanje. Mnenja pa smo, da je pravilno, da se občinski uradi zanimajo za dohodke izgnanih družin in da zavrnejo pomoč vsem tistim družinam, ki imajo sorazmerno na število članov družine zadostne mesečne dohodke. Toda odreči pomoč šestčlanski družini, ki ima 70.000 lir mesečno, je krivično. Kako si more tako številna družina najeti stanovanje ali tudi samo nekaj sob v podnajem po prostih cenah, če vemo, da mora danes za najbolj skromne prostore plačati najmanj 20.000 lir mesečno.

Zato za rešitev tega vprašanja ne preostaja drugega, kot da vladni komisariat v najkrajšem času izda izredne ukrepe za prepoved stanovanjskih izgonov, dokler ne bo na razpolago dovolj ljudskih stanovanj, ali pa vsaj dovolj zasilnih stanovanj. Glede zasilnih stanovanjskih prostorov pa je tudi državna oblast tista, ki lahko pomaga rešiti to vprašanje, saj razpolaga z raznimi vojašnicami in drugimi državnimi poslopji, v katerih je precej prostora, da bi lahko nudili zavetje izgnanim družinam. Toda za dokončno ureditev stanovanjskih izgonov in stanovanjske krize sploh je potrebno sezidati nova ljudska stanovanja. In teh stanovanj se v Trstu sorazmerno s potrebami zelo malo zida, saj se število družin, ki potrebujejo stanovanja, stalno veča.

Poleg tega tako važnega vprašanja bi moral občinski svet drevi razpravljati tudi o delovanju občinskih komisij. O teh komisijah je bilo govora tudi na zadnji seji občinskega sveta, ko je svetovalec dr. Pincherle vprašal župana, kdaj bo predložil v obravnavo občinskemu svetu resolucijo levičarskih skupin, republikancev, dr. Agneletta in MEN, v kateri vse te skupine zahtevajo delovanje občinskih komisij, in sicer: komisije za pomorstvo, Vanonijev načrt, prosto cono in deželno avtonomijo. Župan in odbor zlasti zavlačujeta delovanje komisije za prosto cono in komisije za deželno avtonomijo, ker se načeta zameriti fašistom in monarhistom, ki so proti prosti coni in proti deželni avtonomiji. Na vztrajno zahtevo leve opozicije je bil župan na pretekli seji prisiljen obljubiti, da bo omenjeno resolucijo predložil v obravnavo na prvi seji občinskega sveta po prvi seji občinskega odbora. Kot smo bili obveščeni, se je občinski odbor sestal sinoči. Zato, če bo razprava o stanovanjskih izgonih zaključena pred koncem seje, bi moral občinski svet drevi razpravljati tudi o delovanju občinskih komisij.

—«»—

Kaznovani gostilničarji

Zaradi prodaje nepristnega vina, je prefektura za 10 dni zaprla gostilno Armide Klun por. Colja v Ul. Ginnastica 20, gostilno Anne Covacich poročena Kressevich v Ul. Media 24 ter gostilno Caterine Micheli por. Rudes v Ulici Kandler 6. Poleg tega so organi prefekture odvzeli za 30 dni licenco Albini Parovel iz Mačkovelj 8 in Josipini Rapotec iz Boršta 18, ki sta prodajali z vodo mešano mleko.

—«»—

Nove znamke za frankiranje paketov

Poštna uprava sporoča, da bodo 1. avgusta začeli na vseh poštnih uradih prodajati znamke za frankiranje paketov, ki bodo veljale 40 lir (črno - vijoličaste), 150 lir (barva «Terra di Siena») in 400 lir (črno - zelene).

—«»—

○ Danes zjutraj bodo z vlakom ob 8.30 odpotovali člani tržaške delegacije, ki se bodo udeleželi 6. svetovnega mladinskega festivala v Moskvi. Delegacija, ki jo sestavlja 25 slovenskih in italijanskih mladincev in mladink, odpotuje najprej v Benetke, od tam pa s posebnim vlakom proti SZ.

PRISPEVAJTE ZA DIJASKO MATICO!

Prekinjena pogajanja v zidarski stroki

Pogajanja med delodajalci in sindikalnimi predstavniki delavcev zidarske stroke so bila prekinjena. Ta vest je delavce zelo razburila. Delodajalci nočejo sprejeti delavskih zahtev in njihov odgovor je bil povsem negativen glede izboljšanja ekonomskih pogojev. Zaradi tega je ponovno obveljal predlog o razliki med specializiranimi in kvalificiranimi delavci ter nekvalificiranimi delavci, tako da je ostala določena nagrada za proizvodnjo za 7 odstotkov za specializirane in kvalificirane ter 4,25 odst. za nekvalificirane delavce. Prav tako je ostalo nespremenjeno vprašanje akordnega dela in določitev datuma o vstopu v veljavo nove delovne pogodbe.

Včeraj je bil sestanek sindikalnih tajnikov zidarske stroke. V četrtek ob 18. uri pa se bodo sestali aktivisti omenjene stroke. Nova delavska zbornica poziva delavce, naj še naprej vztrajajo v borbi, da bodo dosegli zaželene uspehe.

—«»—

Filmske predstave vladnega komisariata

Urad za predstave pri vladnem komisariatu bo predvajal drevi ob 20.30 na prostem poučne, zabavne in kulturne dokumentarne filme v Prebenegu.

V Bazovici pa bo ob 20.45 predvajanje aktualnih dokumentarnih filmov potujočega kina predsedstva vlade.

Zaradi zavrnjenih delavskih zahtev

Enotna stavka delavcev v vseh obratih CRDA

Delavci so se stavke udeležili polnoštevilno - Osmi dan stavke v podjetju Sartori - Položaj v arzenalu in livarni FASEF

Včeraj ob 15.15 se je začela v vseh obratih CRDA, in sicer v Trstu in Miljah enotna stavka, ki sta jo organizirali obe krajevni sindikalni organizaciji. Stavka, ki je uspela stoodstotno in se je končala ob koncu delovnega urnika, je bila zaradi tega, ker je ravnateljstvo CRDA odločno odbilo zahteve delavcev in s tem privedlo do prekinitve pogajanj. Kljub tej protestni akciji pa ravnateljstvo še vedno noče popustiti. Kot smo že poročali, so bile tudi prejšnji teden stavke v raznih obratih CRDA, ki so zelo dobro uspele. Sklep, ki sta ga sprejeli obe sindikalni organizaciji, da napovesta stavko, je bil pri delavcih ugodno sprejet, kar se je tudi pokazalo pri udeležbi v stavki.

Tudi v ladjedelnici Sv. Justa se je včeraj ob 15.30 začela stavka, ki je dobro uspela. Pričakuje se, da bodo delodajalci v kratkem času sprejeli zahteve delavcev.

V podjetju Sartori se je včeraj nadaljevala stavka, in to že osmi dan, ker ravnateljstvo še vedno noče podpisati listine o zahtevah, ki so bile sprejete 29. junija.

Kot smo že poročali, se je položaj v Tržaškem arzenalu nekoliko razčistil. Na skupščini, ki je bila prejšnji torek, so sklenili, da bodo spet opravljali nadurno delo, s čimer želijo pokazati dobro voljo ter načeti pogajanja z ravnateljstvom. Tako se bodo danes ob 10. uri začela na sedežu Zveze industrijcev pogajanja med sindikati in ravnateljstvom Tržaškega arzenala.

Včeraj so bila na sedežu Zveze industrijcev pogajanja med sindikalnimi predstavniki in ravnateljstvom livarne FASEF. Ravnateljstvo je izjavilo, da namerava odpustiti delavce, ker hoče v podjetju spremeniti proizvodnjo. Deset delavcev bo dobilo podporo iz dopolnilne blagajne in čez približno 15 dni bodo spet začeli z delom. Kaj bo pa z ostalimi delavci, se ne ve. V sredo pa bo v Ul. Zonta skupščina delavcev livarne FASEF. Na tej skupščini bodo razpravljali o položaju, ki je nastal ob zaprtju tovarne.

—«»—

Iz Benetk v Indijo

Včeraj dopoldne je zapustil Trst svetovni potnik slikar iz Bergamasca Cesare Procera, ki se je napotil na Reko, od koder bo odšel proti Sofiji, Istanbulu in Indiji. Slikar potuje na najbolj ekonomičen način: z avtostopom in si namerava po poti preskrbeti manjkajoča denarna sredstva tako, da bo risal pokrajine in tihožitja. Na pot je odšel iz Benetk, kjer mu je župan izročil poslanico miru in bratstva za vzhodne narode.

—«»—

Rojstva, smrti in poroke v prvem semestru 1957

Po podatkih tržaške občine se je v preteklem mesecu rodilo na področju občine 247 otrok (259 v juniju 1956), pri čemer so prišli 204 otroci na svet v bolnišnici ali v sanatoriju, 43 otrok pa je bilo rojenih na domu.

V istem mesecu je na področju tržaške občine umrlo 238 oseb (203 v juniju 1956), pri čemer je 224 oseb umrlo naravne, 14 pa nasilne smrti. 65 oseb je umrlo na domu, 161 v bolnišnici in v sanatorijih, 12 pa drugje.

V preteklem mesecu tekočega leta je bilo sklenjenih 158 porok (202 v juniju 1956), in sicer 146 cerkvenih in 12 civilnih.

Skupno je bilo v prvem polletju rojenih 1428 otrok, in sicer 1342 zakonskih in 86 nezakonskih). V istem razdobju je letos umrlo 1633 oseb, od katerih 1551 naravne in 82 nasilne smrti (v prvem polletju 1956 je umrlo 2052 oseb, od katerih 1968 naravne in 84 nasilne smrti). Malenkostno razliko v primerjavi s prvim polletjem tekočega leta in istim časom preteklega leta so zabeležili tudi pri porokah. Letos je bilo 726 porok, in sicer 677 cerkvenih in 49 civilnih, medtem ko je bilo lani v prvem semestru 788 porok, in sicer 734 cerkvenih in 54 civilnih.

—«»—

Volitve obrtnikov

Delegati obrtnikov, katere so izvolili 14. julija, bodo 4. avgusta izvolili devet predstavnikov v pokrajinsko obrtniško komisijo in v pokrajinsko bolniško blagajno za obrtnike. Tako je včeraj sporočil pokrajinski komisar za obrtništvo, ki je določil tudi način volitev.

Volilo bo 82 delegatov za pokrajinsko obrtniško komisijo in 84 delegatov za pokrajinsko bolniško blagajno za obrtnike. Pravico voliti imajo samo delegati, ki so bili izvoljeni 14. julija, izvoljen pa je lahko vsak obrtnik, ki je vpisan v pokrajinske liste.

Najvažnejša razlika v načinu med prvimi volitvami in sedanjimi je v tem, da bodo lahko sedaj predložili uradne liste kandidatov, ki pa ne smejo vsebovati več kot šest imen in katere mora podpisati najmanj desetina delegatov.

Ljudska knjižnica v Ul. Roma 15 bo zaradi počitnic zaprta od 8. julija do 9. avgusta t. l.

Operetne predstave na gradu Sv. Justa

Danes ob 21. uri druga predstava «Rose-Marie».

Jutri zadnja predstava «Plesa kačjih pastirjev» C. Lombarda in F. Leharja.

—«»—

Krop opekel otroka

S smrtjo se bori štirimesečni otrok, ki se je tako hudo opekel, da so si zdravniki pridržali prognozo. Nesreča se je pripetila včeraj zjutraj ob 6.30 v hiši št. 1 na Trgu Goldoni, kjer stanuje s starši štirimesečni Fabio Demicheli. Mati je otroka takrat postavila v zibelko v kuhinji, kjer je bila na štedilniku velika posoda z vrelo vodo.

Nenadoma se je ta posoda prevrnila prav na otroka, ki je takrat spal. Otrok je močno zakričal, zaradi česar je iz druge sobe pritekla nesrečna mati, nato pa še oče, ki je malčka takoj s privatnim avtomobilom odpeljal v bolnišnico. Tam je dežurni zdravnik ugotovil, da ima otrok opekline druge stopnje po desni roki.

Ni znan razlog, zaradi katerega se je prevrnil lonec z vrelo vodo, ki je tako hudo opekla otroka.

—«»—

Tramvaj v tovornik

Tramvaj in težak tovornik sta se zaletela drug v drugega včeraj zjutraj ob 8. uri na križišču Ul. Cellini in Trga Liberta. Tramvaj št. 6, katerega je upravljal Adriano Pintori iz Sv. M. M. spodnje, je vozil proti Barkovljam, ko mu je prekrižal pot težak tovornik, za katerega volanom je sedel 35-letni šofer Mario Bonacini iz Milana.

Oba vozača sta takoj z vso silo zavrla, vendar nista mogla preprečiti nesreče, tako da se je tramvaj zaletel s precejšnjo silo v zadnji del tovornika.

Vozača tovornika in tramvaja sta ostala pri hudem udarcu nepoškodovana, in sta se huje poškodovala le dva potnika, ki sta se vozila v tramvaju. 28-letna gospodinja Maria Spada por. Lagoi iz Vrdele-Skoljeta št. 248 je pri udarcu padla na tla, 70-letnega upokojenca Pietra Biasina pa je sunek vrgel na cesto, ker je stal ravno pri vratih tramvaja.

Oba ponesrečenca so takoj odpeljali v bolnišnico, kjer so gospodinjo Mario Spado pridržali na opazovalnem oddelku zaradi rane na desni strani temenice in se bo zdravila teden dni. Biasin pa si je ranil levo obrv in se opraskal po rokah ter nogah, vendar pa je lahko odšel domov, kjer se bo moral prav tako zdraviti teden dni.

Kasneje so v bolnišnico prišli še 22-letna Giorgina Furlan por. Serafini iz Ul. San Marco 45, 38-letni Placido Boscariolo iz Ul. Madonnina 11 in 19-letna Angela Reganzin, katerim so zdravniki obvezali manjše rane, ki so jih zadobili ob padcu v tramvaju. Vsi bodo okrevali najkasneje v enem tednu.

—«»—

Podlegla poškodbam

Na II. kirurškem oddelku je včeraj kmalu po opoldnevu podlegla poškodbam Josipina Zadnik vd. Lukas, ki jo je v petek podrl na tla neki motociklist.

—«»—

Nezgodi na delu

Sredinec je odtrgala žaga 18-letnemu vajencu Sergiu Engrandiju iz Ul. S. Caterina 3, ko je včeraj okrog 11. ure delal v mizarski delavnici, kjer je stalno zaposlen. Tovariši so mu takoj priskočili na pomoč in poklicali avto RK s Trga Sansovino. Zdravnik je ponesrečenemu vajencu obvezal rano in ga poslal na opazovanje v bolnišnico.

Včeraj ob 18.15 so na II. kirurškem oddelku sprejeli s prognozo okrevanja v 12 ali 15 dneh 34 let starega Federica Goatina iz Mester pri Benetkah, ki je v livarni ILVA zašel z roko med kos železa in jekleno vrv, s kateri bi moral železo dvigniti. Delavec si je pri tem poškodoval prstanec in mezinec desne roke in so ga morali z avtomobilom RK odpeljati v bolnišnico.

—«»—

Pazite na tisočake!

Karabinerji v Lanzu so včeraj dopoldne pridržali moža in ženo, kmetovalca iz Venarje pri Turinu, ki sta porabila na desetine tisočlirskih bankovcev. Karabinerjem sta izjavila, da sta našla zavoj s čez sto tisočlirskimi bankovci na svojem posestvu in sta jih pričela mirno rabiti v dobri veri, da so pravi.

Karabinerji so pričeli z obširno preiskavo, da ugotove, če njune trditve odgovarjajo resnici, odnosno če ne gre za dva razpečevalca ponarejenega denarja, ki spadata v neko neodkrito tolpo ponarejevalcev. Na vsak način pa je pametno tisočlirske bankovce dobro pregledati in se prepričati, če so pravi.

—«»—

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 21. in 22. julija 1957 se je rodilo v Trstu 13 otrok, umrlo pa je 8 oseb.

UMRLI SO: 76-letna Maria Bianch vd. Gerusina, 37-letni Riccardo Pison, 75-letna Regina Comar por. Bobul, 54-letni Antonio German, 81-letni Antonio Corazza, 25-letna Eleonora Palcich por. Marincich, 50-letna Giovanna Cinerari, 42-letna Maria Caroti por. Baldisseri.

—«»—

NOCNA SLUŽBA LEKARN v juliju

INAM, Al Cammello, Drevored XX. septembra 4; Godina, Trg Sv. Jakoba 1; Sponza, Ul. Montorsino 9 (Rojan); Vernari, Trg Valmaura 10; Vielmetti, Borzni trg 12; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju.

RADIO

TOREK, 23. julija 1957

PRVI POSTAJA A

11.30 Lahka glasba; 12.00 Pisani svet; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 V svetu kulture; 12.55 Slovenske narodne pesmi in plesi; 13.30 Glasba po željah; 17.32 Pjesna čajanka; 18.00 Gian-Carlo Menotti: Koncert v F-duru za klavir in orkester; 18.32 Vesela glasba; 18.50 Moški vokalni kvintet; 19.15 Zdravniški vedež; 19.30 Pestra glasba; 20.00 Sport; 20.30 Pestra operna glasba; 21.00 Ivan Cankar: «Romantične duše», igra v 3 dej., igrajo člani Radijskega odra; 23.00 Podoknice; 23.30 Polnočna glasba.

DRUGI

14.30 Tržaška kulturna kronika; 16.45 Kontrasti v jazzu; 17.10 Koncert basista Ettoreja Gerija; 17.30 Igra orkester Sciascia; 18.00 Simfonični koncert; 20.00 Ritmi in popevke; 21.00 Renato Simoni: «Vdova», komedija v 3 dej.; 22.30 Franz Liszt: «Les Preludes».

KOPER

Poročila v italijanščini: 6.30, 12.30, 18.30, 17.30, 19.15, 23.00.

Poročila v slovenščini: 7.30, 13.30, 15.00.

7.15 Glasba za dobro jutro; 7.45 Jutranji koledar; 12.00 Glasba po željah; 13.40 Kmetijski nasveti; 13.45 Torkov operni oder; 14.30 Gospodarska rubrika: Stanovanjske skupnosti - naš neposredni problem; 14.40 Pisan spored lahke glasbe; 15.10 Zabavna glasba; 15.25 Dalmatinske narodne pesmi izvaja vokalni kvintet «Lisinski» iz Zagreba; 15.40-17.00 Spored iz Ljubljane; 17.00 Ritmi in popevke; 17.25 P. I. Čajkovski: Koncert za violino in ork. v D-duru op. 35; 18.10 Od melodije do melodije; 19.00 Igra ansambel Renato Carosone; 19.25 Lahka glasba; 19.30-23.00 Spored iz Ljubljane; 23.10 Glasba za lahko noč.

SLOVENIJA

327,1 m. 202,1 m. 212,4 m

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00

7.30 Cicibanom — dober dan! - Jože Pahor: Brez prehodnice; 8.05 «Z veselim srcem» (slovenske narodne pesmi); 8.35 Igrajo mali zabavni ansambli; 9.00 Utrinki iz literature - Janko Kersnik: Mačkova očeta; 9.20 L. van Beethoven: Koncert za klavir in orkester št. 3 v c-molu; 10.10 Spored operetne in zabavne glasbe; 11.00 Za dom in ženo; 11.15 Pester spored baletne in solistične glasbe; 12.00 Ljubljanski vokalni oktet in Logarski fantje v narodnem tonu; 12.30 Kmetijski nasveti — Vet. Janez Banič: Praznična bolezen konj; 12.40 J. Massenet: Le Cid, baletna suita; 13.15 Odlomki iz slovanskih oper; 14.00 Vlado Golob: Divertimento za mali orkester z obligatnim klavirjem; 14.20 Radijski leksikon; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.15 Zabavna glasba; 15.40 Radijski roman — Enrih Koš: Kit — imenovan tudi Veliki Mak - X.; 16.00 Popoldanski simfonični koncert; 17.10 Zabavna in plesna glasba na tekočem traku; 18.00 Sportni tednik; 18.30 Iz zakladnice slovenskih samospevov; 18.50 Razgovori o mednarodnih vprašanjih; 19.00 Zabavna glasba; 20.00 Poje Ljubljanski komorni zbor; 20.30 Radijska igra — Somerset Maugham: Deževje; 21.22 Igrajo veliki zabavni orkestri; 22.15 Povabilo na ples.

TELEVIZIJA

17.30 Oddaja za otroke; 18.40 Športne vesti; 21.00 Prijatelj živali; 21.45 Prvi aplavz; 22.30 Tiskovna konferenca; 23.00 Vesti.

KINO

Excelsior. 16.00: «8 železnih ljudi», R. Kiley, L. Marvin, B. Coleand.
Fenice. 16.00: «Podkupljeno mesto», D. O'Keefe, Pat O'Brien.
Nazionale. 16.30: «Grisbi», Jean Gabin in Jacques Becker.
Filodrammatico. 15.00: «Angel ringa», J. Derek, P. Douglas.
Grattacielo. 16.00: «Guaglione». Zabaven film. M. Girotti, G. Rubini, D. Gray, T. Pica.
Supercinema. 16.00: «Kurussu», technicolor, cinemascope, J. Bromfield.
Arcobaleno. 16.00: «Represalija», technicolor, G. Madison, F. Farr.
Astra Rojan. 17.00: «Paris, Palace hotel», C. Boyer, F. Arnoul.
Capitol. 16.30: «Poročna gostija». Umetniški film MGM. B. Davis, E. Borgnine.
Cristallo. 16.30: «Ubogi, vendar lepi», Marisa Allasio.
Alabarda. 16.00: «Štiri piloti reakcijskih letal», Dawn Adams in Massimo Girotti.
Ariston. Glej kino na prostem!
Aurora. 16.30: «Jutri je prepozno», A. M. Pierangeli, De Sica.
Armonia. Glej kino na prostem.
Ideale. Zaprto za počitnice.
Impero. Zaprto zaradi počitnic.
Italia. 16.30: «Fra Martino», Paul Hoerbiger, Marianne Koch.
Moderno. 18.00: «Preki sod», G. Cooper.
Savona. 16.00: «Prijateljice», E. R. Drago, G. Ferzetti in V. Cortese.
Viale. 16.00: «Kriminalistična ekipa: primer 24», M. Windsor.
Vitt. Veneto. Zaprto za počitnice.
Belvedere. 16.30: «Sveti tiger», J. Weissmueller.
Massimo. 16.30: «Taksi za borbo», S. Hayden, A. Franz.
Novo cine. 16.00: «Vražji general», Curd Jurgens.

—«»—

KINO NA PROSTEM

Ariston. 20.30: «Demon z otoka», John Wayne in M. Murphy.
Armonia. 15.00: (na prostem ob 20.00): «Preko reke», A. Murphy.
Arena dei fiori. 20.15: «Altair», A. Lualdi, F. Interlenghi, J. Sernas.
Garibaldi. 20.15: «Sijajna obsedenost», Rock Hudson, J. Wyman.
Marconi. Ob 16.30, na prostem 20.30: «Marija Antoinetta, kraljica Francije», Michele Morgan, Richard Todd.
Paradiso. 20.15: «Proces mestu», A. Nazzari in S. Pampanini.
Ponziana. 20.15: «Ne streljaj, ljubi me», Doris Day, H. Keel.
Rojan. 20.00 in 22.00: «Trije fantje iz Texasa», M. Gaynor in J. Hunter.
Secolo Sv. Ivan. 20.30: «El Gringo», J. Payne, A. Wheelan.
Skedenj. 20.30: «Železni ljubimec», Prepovedano mladini.
Stadio. 20.30: «Hondo», J. Wayne in G. Page.
Valmaura. 20.30: «Celine v plamenih».

MALI OGLASI

HISO s šestimi stanovanji prodam, lir 1.200.000. Izključeni posredovalci. Tel. 26-742.

SIVALNI STROJ, kompleten z luksuzno omarico 29.500 lir, sivalni stroj z okroglo «Spolo» 32.000 lir (neverjetne cene). Prodaja tudi na obroke. Ruggero Rossoni — Korzo Garibaldi (trgovina).

Peti dan razprave proti Miljčanom pred tržaškim porotnim sodiščem

Protislovja v policijskih zapisnikih dokazujejo površnost policijske preiskave

V policijskem poročilu iz leta 1946 je rečeno, da so prometno knjižico Trevisanovega poltovornika našli, sedaj pa so nekateri obtoženi, da so knjižico ukradli

Po nedeljskem premoru se je proces zaradi uboja Trevisana, njegove ljubice Lidie Ravasini in njune gospodinjske pomočnice, nadaljeval včeraj z zaslišavanjem uradnikov plovne družbe «Italia», ki so prisostvovali ropu 26. oktobra 1945. leta in treh sorodnikov pokojnega zlatarja.

Uradniki družbe «Italia» niso prinesli nobenega novega elementa, ki bi bil sicer tudi odveč, ker so obtoženci, to je odsotni Dario Braini, Sergio Fontanot, Giannino Chermaz in Luciano Mercandel dejanje priznali, medtem ko sta Rudi Uršič in Bruno Braini, ki so ju obtožili, da je bil rop izvršen po njunem ukazu, odločno zavrgla vsakršno krivdo.

Dr. Matkovic, predstavnik plovne družbe, je potrdil med razpravo prečitano poročilo, ki je bilo po ropu poslano predsedstvu in kopijo tudi sodišču ter samo dodal, da se je roparjem posrečilo odnesti 1.144.945 lir, pri čemer so pozabili na drugo, precej veliko vsoto, ki je tedaj bila tudi v pisarni blagajne.

Federico Busani, ki je bil v času dogodka pomočnik blagajne, je povedal, da so trije vstopili v pisarno in medtem ko je nekdo pretrgal telefonsko žico, sta druga dva spravljala denar v dve aktovki. Pred odhodom jima je eden od roparjev zabičil, da ne smejo obvestiti policijo pred potekom četrt ure. Podobno sta izjavila ostala zaslišana uradnika, Francesco Sbisa in Edoardo Della Zotta, nakar je sodišče prešlo na zaslišavanje sorodnikov pokojnega Trevisana.

Omeniti moramo, da scasoma prihajajo na dan nedostatki preiskave in predvsem razna nesoglasja. Tako je na primer napisano v nekem zapisniku, da so morilci stopili preko 4 do 6 stopnic in nato vstopili v klet, kjer so pomorili vse tri prebivalce Trevisanove kmečke hiše pri Sv. Jerneju. Kako je moglo priti do teh izjav?

Obtoženci so resnično tako izjavili pred policijo, a kakor smo pretekli teden slišali, so jim priznanja izsilili s trpinčenjem. Sicer pa osebe, ki bi bile res prisotne pri zločinu, kaj takega ne bi mogle nikoli izjaviti, ker stopnic, pa čeprav so vrata kleti nižja od dvoriščnega tlaka, sploh ni. To tudi dokazuje, da so izjavili, kar so hoteli preiskovalni agenti, ki so imeli pred očmi sliko hiše, a se na tej ni videlo, če so stopnice ali samo majhna vzpetina. Verjetno so mislili, da so stopnice in tako je napisano v zapisnikih, kot da bi prišlo iz ust sedanjih obtožencev.

Prvi je stopil pred sodišče Trevisanov, skoraj slepi oče, ki je zanikal, da bi njegov pokojni sin trgoval z izprijenimi osebami in kupoval ukradeno zlatnino. «To se ni izplačalo», je dodal in zavrnil tudi sum, da je bil Giusto vpisan v fašistično stranko in bil kapetan fašistične milice. Ker je on skrbel za celo družino, ni bil niti pri vojakih. Po prijavi nekega njegovega kolona so ga partizani aretirali, vendar so ga že dan po priptrju izpustili in od tedaj naprej ni imel nobenih sitnosti več. Bil je res Italijan, vendar se ni zanimal za politiko.

Nato se je govorilo o njegovih prijateljih in sovražnikih in tudi o sumih, ki jih je imela družina v zvezi z zločinom. Med osumljenimi osebami sta bila poleg obeh Maurov, ki sta bila obtožena, da sta kradla pokojniku vino iz kleti, a sta bila kasneje oprošćena, tudi znani Cecchelin in Trevisanov prijatelj Rudi Russian. Toda proti njim ni bilo nič točnega. Dejstvo pa je, da so na Trevisana dvakrat streljali, vendar se je mož vselej rešil brez poškodb: enkrat v veži v Ul. S. Lazzaro, kjer je stanoval in drugič na poti z avtomobilom proti kmečki hiši nedaleč od Lazareta.

Najvažnejše pa je, da stari mož, kakor tudi njegov sin Gastone (oba sta namreč enako odgovorila na predsednikovo vprašanje), nimata nobenih elementov proti sedanjim obtožencem.

Gastone Trevisan je poznal svojega brata bolje kot oče, vendar niti on ni vedel povedati ničesar v prid obtožbe. Spoznal je le puško, ki je last Belicha, za tisto, ki jo je imel pokojni brat, vendar je dodal, da ko jo je on videl, ni bila v takem stanju.

Preds.: «Ste gotovi, da je bila pokazana vam lovska puška res last vašega brata?»

«Trevisan: «Da».

Preds.: «In vendar so štiri osebe, ki jim je toliko verjeti kot vam, ki trdijo prav nasprotno!»

Ta puška je pravzaprav eden glavnih elementov za obtožbo. Tako je menila policija, ki je prepričana, da jo je Belich po umoru ukradel Trevisanu. Toda Belich je kaj kmalu dokazal, da je puško kupil od nekega Vecchiettija in ta je navedel nova imena oseb, ki so bile pred njim lastniki iste puške. Naj navedemo, da je Gastone Trevisan nekoč potrdil, da puška, vsaj tista, ki so jo zaplenili, ni bila bratova. Včeraj pa je prvotno izjavo spremenil. Toda o tem se bo govorilo več ko bodo prišle priče, ki bolje poznajo puško.

Sicer Trevisan ni prvič spreminjal izjave: na policiji je z gotovostjo spoznal kravato plave barve za bratovo. Toda že naslednjega dne je to preklical. Pred sodiščem je izjavil, da ga je do tega prisilila žena s pripombo, da je takih kravat na tisoče. Zanimivo pa je, da je bila kravata zaplenjena pri Giacominiju, ki je bil že oproščen obtožbe istega umora in v katerega so v začetku tudi Trevisanovi sumili.

O kravati pa se sestra pokojnega Trevisana, Alma, ni spominjala ničesar, čeprav je tudi njen podpis pod Gastonejevim na zapisniku o spoznanju enega izmed ukradenih kosov oblačil iz kmečke hiše. Niti njeno pričevanje ni prineslo nič novega in sodišče z zaslišavanjem svojcev pokojnega ni v iskanju resnice napravilo niti koraka naprej.

Na včerajšnji razpravi pa je bilo precej protislovij, posebno kar se tiče zapisnikov. Predvsem glede stopnic pred kletjo in tudi zaradi prometne knjižice pokojnikovega poltovornika, ki je bila, po obtožnici sodeč, ukradena. Toda na strani 24 sodnih aktov v policijskem obvestilu sodnih oblasti z dne 13. novembra 1946. leta je rečeno, da so omenjene listine našli v enem izmed številnih predalov kuhinje v hiši pri Sv. Jerneju. To stoji jasno napisano in vendar se morajo kljub temu nekatere osebe zagovarjati, da so si med ropom prisvojile tudi listine, ki so bile v kuhinji...

Govorilo se je še o kožuhu pokojne Ravasinijeve in o raznih podrobnostih, vendar je bilo najbolj presenetljivo pripovedovanje pokojnikovega brata Gastoneja o dveh od njegovih številnih obiskov na kvesturi. Ob neki priliki so mu na kvesturi povedali imena «morilcev» ter pokazali na Derina, češ ta je ubil Giusta. Gastoneju je tedaj kri zavrela in ko se je hotel pognati proti obtožencu, so ga nekateri funkcionarji obkolili, medtem ko mu je dr. Grappone resno rekel: «Aretiranih oseb se ne smete dotakniti».

Podobno izjavo mu je dal tudi bivši tržaški kvestor dr. Marzano, h kateremu je šel z očetom, da se mu zahvali za preiskavo in odkritje zločincev. Med pogovorom mu je visoki funkcionar povedal, da je dal ukaz, «da se osumljencev ne sme nihče dotakniti».

Vse skupaj se zdi čudno in kaže, kot da bi si kdo želel že vnaprej pripraviti ...alibi.

Je bilo Trevisanu naročeno naj izobesi jugoslovansko zastavo? To vprašanje so večkrat postavili med včerajšnjo razpravo. Odgovoril je njegov brat, in sicer pritrdilno. V Trstu ne! Pri Sv. Jerneju da in čeprav je pokojnik, ki je bil sicer Italijan, a se ni brigal za ničesar ter ni nikoli blatil Jugoslavije, izjavil, da ne bo izobesil ničesar in za nobenega, mu ni nihče storil ničesar žalega. Več je o njem izpovedal obtoženi Braini, ki je bil tedaj odgovoren za bar v ljudskem domu v Camporah. Trevisan je večkrat zahajal v ljudski dom in je dajal tudi prispevke za zidavo novega. Ob neki priliki je Brainiju celo obljubil stensko uro. Trevisan je tudi pošiljal ljubico, ki jo je Braini opisal kot krasno in elegantno dekle,

Svečanost na gradbišču slovenskega kulturnega doma

V nedeljo dopoldne so na gradbišču v Ul. Petronio 4, svečano vzidali v temelje novega kulturnega doma spominsko listino. Odbor za zgraditev doma je na svečanost povabil predstavnike oblasti, slovenskih kulturnih organizacij in ustanov ter vseh naprednih političnih strank. Generalnega komisarja je predstavljal prefekt dr. Macciotta, kvestorja pa dr. Malinconico. Nadalje so svečanosti prisostvovali predstavniki Slovenske prosvetne zveze, Glasbene Matice, Slovenskega narodnega gledališča, Slovensko-hrvatske ljudske prosvete ter drugih organizacij in ustanov. Svoje predstavnike so poslale tudi NSZ, PSI, PSDI, UP in KPI. Čeprav povabljeni, se nista odzvali SDZ in Slovenska katoliška skupnost. — Dr. Jože Dekleva je kot predsednik odbora za zgraditev doma pozdravil prefekta dr. Macciotto kot zastopnika generalnega komisarja dr. Palamare, ki ni mogel priti, zastopnika kvestorja dr. Malinconica in generalnega konzula FLRJ v Trstu Mitjo Vošnjaka ter nato prečital listino, ki smo jo objavili v naši nedeljski številki. Sledila je nato zakuska in ogled del. Svečanosti sta prisostvovala tudi tov. dr. Joža Vilfan s soprogo, ki sta slučajno bila v Trstu na poti iz ZDA v domovino

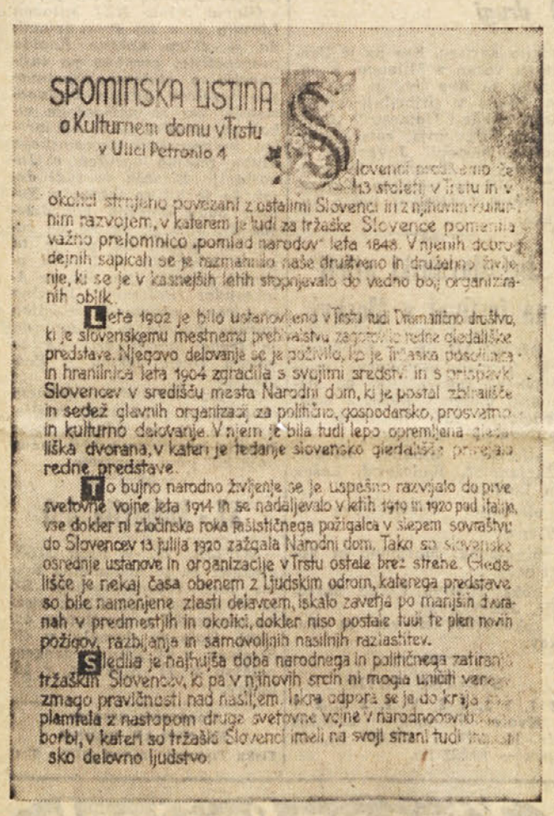

SPOMINSKA LISTINA
o Kulturnem domu v Trstu
v Ulici Petronio 4

Slovenci prebivajoči že 43 stoletij v Trstu in v okolici strnjeno povezani z ostalimi Slovenci in z njihovim kulturnim razvojem, v katerem je tudi za tržaške Slovence pomenila važno prelomnico „pomlad narodov" leta 1848. V njenih dobrodejnih sapicah se je razmahnilo naše društveno in družbeno življenje, ki se je v kasnejših letih stopnjevalo do vedno bolj organiziranih oblik.

Leta 1902 je bilo ustanovljeno v Trstu tudi Delavsko društvo, ki je slovenskemu mestnemu prebivalstvu zagotovilo redne gledališke predstave. Njegovo delovanje se je poživilo, ko je lastna posojilnica in hranilnica leta 1904 zgradila s svojimi sredstvi in s prispevki Slovencev v središču mesta Narodni dom, ki je postal zbirališče in sedež glavnih organizacij za politično, gospodarsko, prosvetno in kulturno delovanje. V njem je bila tudi lepo opremljena gledališka dvorana, v kateri je tedanje slovensko gledališče prirejalo redne predstave.

To bujno narodno življenje se je uspešno razvijalo do prve svetovne vojne leta 1914 in se nadaljevalo v letih 1919 in 1920 pod Italijo, vse dokler ni zločinska roka fašističnega požigalca v slepem sovraštvu do Slovencev 13. julija 1920 zažgala Narodni dom. Tako so slovenske osrednje ustanove in organizacije v Trstu ostale brez strehe. Gledališče je nekaj časa obenem z Ljudskim odrom, kateremu prestave so bile namenjene zlasti delavcem, iskalo zavetja po manjših dvoranah v predmestjih in okolici, dokler niso postale tudi te plen novih požigov, razbijanja in samovoljnih nasilnih raziaštev.

Sledila je najhujša doba narodnega in političnega zatiranja tržaških Slovencev, ki pa v njihovih srcih ni mogla uničiti vere, zmago pravičnosti nad nasiljem. Iskre odpora se je do kraja plamtela z nastopom druge svetovne vojne v narodnoosvobodilni borbi, v kateri so tržaški Slovenci imeli na svoji strani tudi italijansko delovno ljudstvo.

CURZIO MALAPARTE

Malaparte se je rodil 9. junija 1898 v Pratu. Iz anagrafskih podatkov izvemo, da je bilo njegovo pravo ime Kurt Erich Suckert, ki ga je pozneje italijaniziral v Malaparte. Že v zgodnji mladosti ga je mikalo neznano, in ta sla po neznanem mu je pridobila mnogo prijateljev, pa tudi mnogo nasprotnikov, vsi pa so ga spoštovali zaradi njegovega odkritega značaja in besede.

S 16 leti je bil tajnik republikanske stranke v Pratu, a je kmalu opustil politično dejavnost. Leta 1914 gre kot prostovoljec v Francijo, po vojni pa ga najdemo v italijanskem poslaništvu v Varšavi. Ko se je vrnil v domovino je začel izdajati revijo «Oceanica», ki pa je imela kratko življenje. Leta 1924 je ustanovil štirinajstdnevnik «La conquista dello Stato». Sodelovanje v fašističnem tisku mu ni preprečilo, da ne bi hkrati sodeloval v Gobettijevi reviji «Rivoluzione liberale», ki je bila protifašistično usmerjena. Leta 1931 je izdal v francoščini «Tecnique du coup d'Etat», ki so ga nacisti sežgali na javnem trgu v Leipzigu. Za Gobettija je napisal «Don Camaleo», ki ga je fašizem prepovedal. Zaradi njegovega stališča do fašizma so ga leta 1933 konfiniral, po konfinaciji pa je bil sodelavec pri «Corriere della sera». V drugi svetovni vojni je bil vojni dopisnik tega lista z ruske fronte. Te reportaže je pozneje zbral v knjigi «Il Volga nasce in Europa». Leta 1943 je postal član CLN kot zvezni častnik med vrhovnim zavezniškim poveljstvom in partizansko divizijo «Potente». Leta 1944 je izdal «Kaputt», po vojni pa «La pelle», ki je doživela 165 ponatisov. Sodeloval je pri ilustrirani reviji «Tempo» z rubriko «Battibecco», v kateri je brez dlak na jeziku polemiziral in žigosal nezdrave pojave v italijanskem javnem življenju. Proti koncu leta 1956 je odpotoval na Kitajsko, od koder naj bi za revijo «Vie nuove» napisal vrsto člankov o novi Kitajski. Tam je zbolel, vrnil se je v domovino in po nekaj mesecih trpljenja umrl.

Med njegovimi deli naj omenimo še «La rivolta dei santi maledetti» (1921), «L'Europa vivente», «L'Italia barbara» (1926), «Avventure di un capitano di sventura» (1928), zbirko povesti «Sodoma e Gomorra» (1931), «I morti di Bligny giocano a carte» (1931), «La pazzia di Orlando», v sodelovanju s Falquijem «Vita di Pizzo di Ferro, detto Italo Balbo» (1931), «Le bonhomme Lenine» (1932), «Fughe in prigione» (1936), «Sangue» (1938) «Una tragedia italiana» (1938), «Donna come me» (1940), «Intelligenza di Lenin» (1932), «Sole cieco» (1947) in «Maledetti toscani» (1956). Poleg tega se je poskusil z gledališčem in napisal «Das Kapital» (1949), ki ga je kritika raztrgala, kar pa je priklicalo v gledališče več ljudi, kot kakršna koli druga uspešna komedija, in «Anche le donne hanno per so la guerra» (1954). Tudi v sedmi umetnosti se je Malaparte poskusil s «Cristo proibito». Scenarij za ta film je napisal sam, pa tudi režiral ga je in napisal zanj tudi glasbo. Film sam pa ni doživel uspeha.

Oceniti delo Curzia Malaparteja ni lahko. Življenjske, politične in literarne izkušnje, skozi katere je Malaparte šel, a se pri njih ni ustavil, pa nam dokazujejo, da je bil v neki meri žrtev dobe, ki je v nji živel, in da se je v svojih mladih letih spoznal z drugimi sličnimi nemirnimi duhovi, kakor sta bila na pr. duhovna «pustolovca» Papini in D'Annunzio, kar je zapustilo tudi pri njem opazne sledove. V povojni dobi pa je s svojo nekompromisarsko in odkrito besedo pozitivno vplival na italijansko javno življenje in je kljub svoji prepotentni osebnosti vendarle pošteno opravljal svojo dolžnost javnega delavca.

NEDELJSKA SVEČANOST V SEŽANI

Odkrit spomenik borcem za osvoboditev Krasa

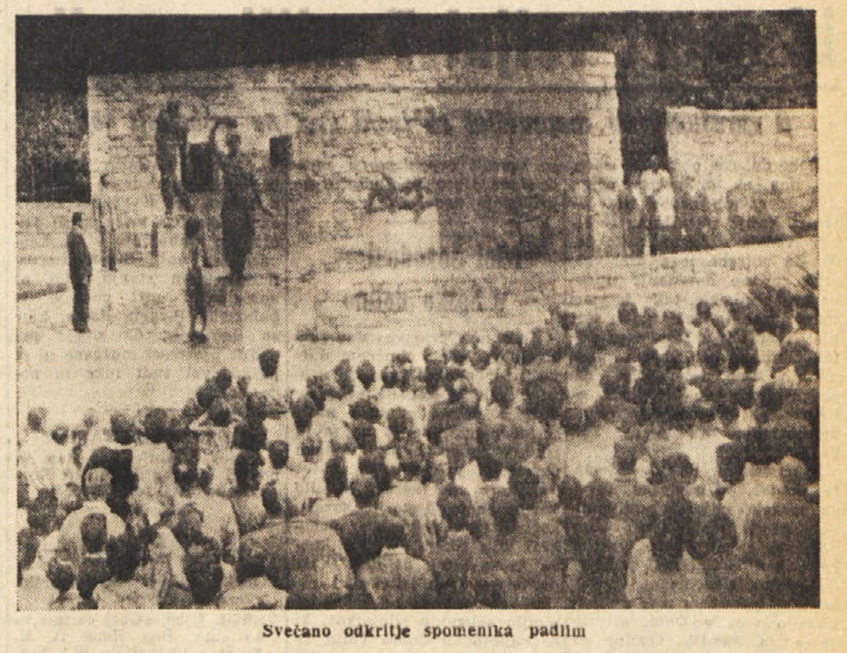

Svečano odkritje spomenika padlim

Kraševci in zlasti Sežanci niso mogli lepše in dostojneje proslaviti dan vstaje slovenskega ljudstva, saj so v središču Sežane preteklo nedeljo odkrili spomenik padlim borcem, aktivistom in vobče vsem fašističnim žrtvam na Krasu, ki je spomin na vse padle v dolgi narodnoosvobodilni borbi kraškega ljudstva.

Slavnostno odkritje spomenika je bilo okrog 11. ure dopoldne. Udeležilo se ga je veliko število Sežancev in prebivalstva iz drugih kraških vasi. Na svečanost so prišli tudi mnogi Tržačani, bivši partizani in aktivisti, ki so se zlasti za časa partizanske borbe borili na Krasu, in pa ki so kot aktivisti organizirali in budili ljudstvo k splošnemu uporu proti nacifašističnemu okupatorju. Republiško oblast je zastopal znani tržaški antifašistični borec in sedaj republiški poslanec Ivan Regent, ki je govoril zbrani množici.

Tov. Ivan Regent se je v svojem govoru spomnil na dolgoletno, trdo in krvavo borbo kraškega ljudstva za svojo narodno in socialno osvoboditev. Spomnil se je fašističnega preganjanja naših ljudi na Krasu, njihov upor proti nasilju, ki se je s partizansko borbo združil v skupni upor celotnega slovenskega in jugoslovanskega ljudstva proti fašistom in nacistom, za narodno osvoboditev in za izgradnjo nove socialistične domovine. Za te smotre, je dejal tov. Regent, so jugoslovanski narodi žrtvovali 1 milijon 700 tisoč svojih najboljših sinov. Nato je pripomnil, da je borba za izgradnjo socializma terjala in še vedno terja od vsega jugoslovanskega ljudstva velike napore, ki niso nič lažji od oborožene borbe, čeprav se vodi v povsem drugačnih okoliščinah. In prav zaradi junaških naporov jugoslovanskih narodov za časa vojne in v vseh dosedanjih povojnih letih so bili postavljeni že trdni temelji nove socialistične družbe, obenem pa si je Jugoslavija pridobila velik ugled v vsem svetu.

Pred njim je govoril predsednik sežanske občine tov. Germek. V daljšem govoru je prikazal celotno zgodovino delavske in narodnoosvobodilne borbe na Krasu. Poudaril je, kako sta se kraški kmet in tržaški delavec že ob prvem začetku delavskih borb povezala in se skupno borila dolga desetletja proti fašističnemu zatiranju. Ravno tako sta se skupno znašla v partizanskih edinicah, v oboroženi borbi proti nacifašizmu, v borbi za narodno in socialno osvoboditev. Kraške vasi so za časa protifašistične borbe darovale 405 svojih sinov, ki so padli kot partizani, talci ali pa ki so umrli v raznih zaporih in taboriščih smrti. Ta velik krvavi delež je Kraševcem prinesel osvoboditev in dokončno priključitev k matični domovini.

Spomenik se vzdiguje ob glavni cesti, ki pelje skozi Sežano, nasproti hotela «Triglav». Kipi iz brona stojijo na kamnitih podstavkih. Načrt za spomenik je napravil arhitekt Ivo Spinčić iz Ljubljane, bronaste kipe pa akademski kipar Alojz Kogovšek iz Ljubljane, postavili pa so ga delavci podjetja «Kraški zidar» iz Sežane. Spomenik iz kraškega kamna, ki je postavljen na nasprotni strani treh bronastih kipov, je oskrbelo podjetje «Marmorindus». Na tem kamnu so vklesane sledeče besede v spomin vsem padlim za osvoboditev Krasa in Jugoslavije:

«Zvest svoji zemlji, jeziku in veri v pravico, je kraški človek v trdih bojih s pohlepnimi tujci za svoj obstanek dozorel za ljudsko vstajo in socialno revolucijo. Prelil je svojo srčno kri, iz katere mu je vzcvetela prostost. Izpolnjene so stoletne sanje: skalnati Kras je priključen svobodni domovini. V naporih za boljše življenje gre novim zarjam naproti.»

Prebivalstvo, upravne ustanove in množične organizacije so položili pred spomenik mnogo vencev in cvetja. Ves dan je prebivalstvo romalo k spomeniku, v tihem spominu na svoje drage, padle v osvobodilni borbi.

TELEVIZIJSKO NAGRADNO TEKMOVANJE NA ŠVEDSKEM

Pet let zakona na poskušnjo

Dekletom pomeni to idealno rešitev, ker bi se na ta način osamosvojila, a fantje bi se mogli brez skrbi v tem času pripravljati na poklic - Glasovi za in proti - «Slabang» pomeni enim raj, drugim pekel, srečo ali pogubo

Švedi so si nekaj prav posebnega izmislili: poskusni zakon. In sicer na stroške televizijske družbe.

Tudi na Švedskem imajo namreč v televizijskih oddajah nekako nagradno tekmovanje, kot je pri nas oddaja «Odnehaš ali nadaljuješ». A pri tem tekmovanju morejo sodelovati edinole zaljubljeni pari, oziroma že zaročeni zaljubljenci. Nagrada pa tam ni pet milijonov, marveč pet let skupnega življenja v idilični vili na samotnem otoku, življenje v zakonu na poskušnjo. Cel otok je namenjen samo temu. Takle predzakonski par živi in stroške televizijske družbe.

«Slabang» se imenuje to nagradno tekmovanje. Začenjajo pa s prav nedolžnimi vprašanji. Kot pri vsaki stvari.

«Ali bi pomagali pobirati črepinje krožnika, ki bi se razbil med kakim nekoliko bolj glasnem pogovoru med vama?»

«Kakšno pohištvo bi si najprej nabavili, če bi si sezidali svojo hišo?»

«Koliko otrok bi hoteli imeti?»

«Se spominjate, kakšno obleko je imela Inger, ko sta se spoznala?»

«Kaj bi storili, če bi vam naročila žena, do morate stepati preprogo?»

«Kaj bi napravili, če bi bili nekam povabljeni, pa vaš mož ne bi mogel iti z vami?»

Itd. Itd.

Raznovrstna so ta vprašanja, splošna in tudi čisto malenkostna na videz. Vendar pa imajo vsa en sam namen: dognati, kakšni so nazori vsakega udeleženca tega tekmovanja o življenjskih vprašanjih in kako gleda na zdravo in resno skupno življenje.

Če so odgovori pravilni in prepričljivi, dobijo nagrado. Najbolj nenavadno, najbolj prijetno, a tudi najbolj nevarno: bivanje v vili na samotnem otoku v Baltiškem morju. Za pet let. Brez najmanjše skrbi za vsakdanje potrebe. Za vse to poskrbi radijska družba. Celo stroški za eventualne goste so všteti v to nagrado. Zaljubljeni par ima v tem času edino dolžnost, da ugotovi, ali sta za skupno življenje ali ne. In potem se odločita, ali se bosta poročila ali ne.

Prvi par je bil že izbran. Bo Eiferson in Inger Reinus sta to. Sla bosta na otok, v svojo vilo, kjer bosta pet let uživala «medene tedne».

V zvezi s tem se je na Švedskem vnela precej živa polemika. Čeprav so Švedi glede takih vprašanj bolj široki, manj podvrženi raznim predsodkom in ne gledajo na odnose med mladimi ljudmi tako starokopitno in morda tudi ne tako hinavsko kot drugod, so mnogi mnenja, da je ta pobuda televizijske družbe le prenevarna.

Izkušnje so sicer pokazale, da se večina mladih ljudi poroči, ne da bi se med seboj dodobra poznali. Mlad človek ne ve, kaj vse prinese vsakdanje življenje v zakonu. V domačem krogu se oba pokažeta prej ali slej v svoji pravi luči. Tam se pokažejo navade in razvade, nagnjenja in srčna kultura. Dobrota in plemenitost srca. V skupnem življenju se šele vidi, koliko je vsak izmed obeh pripravljen popustiti na ljubo svojemu drugu, koliko je sebičnost močnejša od vsega drugega. Pokaže se, ali živita zakonca eden za drugega, ali le eden z drugim. Ali pa celo eden proti drugemu. Zato res ni tako brezpomembno, ali se zaročenca, preden skleneta zakonsko zvezo za vse življenje, že prej dobro poznata ali ne.

In prav ta namen je hotela švedska radijska družba, s tem tekmovanjem doseči.

Sicer ni na Švedskem nič čudnega, niti škandaloznega, če zaročenca napravita daljše potovanje tudi v inozemstvo skupaj, ali pa če stanujeta skupaj tudi po več let, kot da bi bila že poročena.

In vendar so uvedli še to nagradno tekmovanje.

A prav proti temu so se začeli mnogi oglašati. Ne proti potovanjem, ne proti skupnemu bivanju. Samo proti temu. Proti «Slabangu». Ali morda najbolj proti temu.

Seveda ne vsi. Zlasti ne mladina. In posebej dekleta. Dekleta so najbolj zagrizene zagovornice tega natečaja. Najbolj so vnete v dokazovanju, kako je to koristno in... A ni to nič čudnega. Vsako dekle začuti potrebo po neodvisnem življenju, po samostojnosti. Fantje niso tako pod varuštvom staršev kot dekleta. In takale vila na samotnem otoku, ni to sen, ki ga zdavna goji? Imeti tak ljubek domek samo zase, v njem si urediti življenje po svoji želji, po svojem okusu, življenje s tistim, ki izpopolnjuje njo in ji je vse? Da, to je želja vsakega dekleta! Naravna želja vsakega normalnega in zdravega dekleta. Na Švedskem in tudi pri nas.

A fantje se z dekleti strinjajo. Morda ne iz čisto enakih razlogov kot dekleta in tudi ne iz takih razlogov, kot bi to bilo pri nas ali v Franciji. Za fante je tako bivanje mikavno predvsem zaradi tega, ker ima za pet let zagotovljeno vzdrževanje in se lahko mirno posveti svojemu študiju, se brez skrbi pripravlja na svoj poklic. Hkrati pa se seveda pri tem pripravlja tudi za zakon.

Najvažnejši pogoj pri tem tekmovanju je, da morajo biti vsi odgovori popolnoma iskreni.

Vendar pa se kar naprej slišijo glasovi, da bi morali «Slabang» ukiniti. Beseda «Slabang» ne pomeni pravzaprav nič. Morda pride do glasu, ki ga daje gong: «Bang!» A danes pomeni «Slabang» mnogo stvari: raj in pekel, pohujšanje in rešitev, srečo in pogubo. Enim to, drugim ono.

S. A.

PETA KAMPANJA ZA REŠEVANJE KITAJSKIH NOTRANJIH VPRAŠANJ

BURŽOAZNO-DESNIČARSKI ELEMENTI SO «POKLEKNILI PRED LJUDSTVOM»

V Ljudski republiki Kitajski je ponovno na vrsti intenzivna notranjepolitična kampanja. Že nad mesec dni se vodi ostra politična borba proti desničarskim elementom. Za LR Kitajsko je že postala nekaka tradicija, da se vsa važnejša politična vprašanja rešujejo s kampanjami, v katerih sodelujejo široke plasti aktivistov. Od osvoboditve do danes je ta velika dežela imela že pet podobnih notranjepolitičnih borb, ali, kot jim oni pravijo, gibanj. Ta gibanja so: gibanje za agrarno preosnovo, protiameriška kampanja v času korejske vojne, gibanje za uničenje in izkoreninjenje protirevolucije, kampanja proti birokratizmu, korupciji in razsipništvu ter kampanja za ideološko prevzgojo intelektualcev. Vse to so bile širokopotezne politične akcije, s pomočjo katerih so ob sodelovanju ljudskih množic več ali manj uspešno rešili ali še rešujejo važna vprašanja.

Sedaj je na vrsti kampanja proti buržoazno desničarskim elementom, ki traja že nad mesec dni. Ta kampanja se nekako povezuje s prejšnjo kampanjo, ki je bila usmerjena proti napačnemu delovanju KP Kitajske in na še prejšnjo v zvezi s «pravilnim reševanjem protislovij med množicami in vodstvom», o čemer je dal odločilno mnenje sam Maocetung.

Borba proti desničarjem je nekako osrednja točka vseh trenutnih političnih dogodkov v deželi. Od 9. julija, ko je pekinški «Ljudski dnevnik» objavil prvi uvodnik o potrebi protinapada na desničarske elemente, je bila celotna politična dejavnost v deželi usmerjena k «razčiščevanju desničarskih stališč in desničarskih elementov». Najbolj enostavno povedano: kot desničarji so bili označeni vsi oni, katere so obtožili, da so kritiko in odpravljanje napak izkoristili za napad na sam socialistični sistem in na partijo kot vodilno silo v deželi.

V poudarjanju pomena protidesničarske kampanje je imel vsekitajski ljudski kongres posebno važno vlogo. Več kot 400 delegatov, ki je na zasedanju sodelovalo v diskusiji, je ostro in brez vsakih obzirov napadlo vse desničarje. Pod tem plazom, pod udarci kritike vsekitajskega kongresa, celotnega tiska in neštetih sestankov po ustanovah in podjetjih so buržoazni desničarji «padli na kolena in se poklonili pred ljudstvom», kot je o tem pisal pekinški tisk.

Klonile so tudi vodeče osebnosti iz «tabora desničarjev», ministra osrednje vlade Lolungči in Cangpodčun. Vse do pred kratkim so se desničarji upirali in niso hoteli priznati svoje dejavnosti, ki bi bila usmerjena proti socialistični ureditvi in stališču KP Kitajske. Lolungči je na zasedanju prišel tako daleč, da je med drugim rekel: «Razkosajte me, toda jaz vam zagotavljam, da v meni ne boste našli niti koščka antisocialističnega in antipartijskega prepričanja» Cangpodčun pa je na prve kritike odgovoril z drznim protinapadom: «Vi hočete mojo glavo, da bi oprali svoje grehe,» s čimer je namigoval na staro prakso kitajskih cesarjev, ki so s sekanjem glav raznih od ljudstva zasovraženih funkcionarjev hoteli pomiriti nezadovoljstvo ljudstva.

Zadnji dan zasedanja vsekitajskega kongresa pa sta ministra predložila delegatom pismena priznanja, da sta kriva, kar jima očitajo, Lolungči je med drugim pisal: «Jaz sem pred LR Kitajsko kriv. Vsa moja miselnost, vsa moja dejavnost je bila protipartijska in protisocialistična. Danes se klanjam pred ljudstvom in priznavam svoj zločin. Sedaj me je sram samega sebe in sovražim svoje kapitalistično mišljenje. Solal sem se v Ameriki in na Angleškem in vedno sem se navduševal nad buržoazno demokracijo. Kot minister lesne industrije sem izvajal izredno birokracijo...»

Na podoben način je ravnal tudi njegov tovariš minister za promet Cangpodčun, ki je zapisal: «Sem eden izmed onih, ki so storili hude politične napake. Moje zamisli in izjave so koristile imperialistom in najhujšim sovražnikom našega ljudstva. Moje napake niso od včeraj, ampak koreninijo v moji preteklosti, ki je vsa buržoazno kapitalistična in špekulantska. Zastrupljen sem s kapitalistično ideologijo in vedno sem smatral, da sta socializem in demokracija dva med seboj nasprotna si pojma. V bistvu sem proti diktaturi proletariata, proti demokratičnemu centralizmu in proti vodilni vlogi KP Kitajske...»

Podobna priznanja je dalo tudi kakih deset drugih delegatov, katere so prav tako označili kot buržoazno desničarske elemente in ki so bili na zasedanju predmet ostre kritike. Vsi ti so priznali svoje grehe in prosili, naj bi se jim dala kakršnakoli možnost, da bi te svoje grehe popravili in se ponovno vrnili na pravo pot.

Tak rezultat ostre protidesničarske ofenzive na zasedanju, ta priznanja, te avtokritike vodilnih osebnosti med desničarskimi elementi so bile v kitajskem tisku ocenjene kot velika zmaga te protidesničarske kampanje, toda na račun še nekaterih ostankov desničarskih elementov, za katere se smatra, da v svojih priznanjih niso bili dovolj iskreni, se na Kitajskem poudarja, da bo kampanja za prevzgojo razumnikov ter «protidesničarska kampanja» morala trajati dalj časa. Borba z desničarji je za «bodočnost dežele in usodo kitajskega ljudstva življenjsko važna», je pred dnevi pisalo partijsko glasilo «Zen min žibao».

«Ko se bo ta borba uspešno zaključila, ko bo samo ljudstvo premagalo in povsem izločilo buržoazne desničarje, se bo začeta kampanja za popravljanje napak v delovanju komunistične partije nadaljevala», piše skoraj ves kitajski tisk.

B. B.

NA NOVI GVINEJI SE CIVILIZACIJA STIKA S KAMENO DOBO

Čuden «ženitni ritual» kjer se moški boje žensk

Zanimiv je otok Nova Gvineja, a še bolj so zanimivi ljudje, ki tam živijo, in njih navade. Pomešane so navade, ki so se ohranile še iz predzgodovinske dobe, in podobne, ko se uporabljajo najmodernejše naprave.

Nova Gvineja je po velikosti drugi otok na svetu, a posamezna plemena živijo popolnoma ločena drugo od drugega. Tudi jezik imajo različen. Živijo pa v najbolj primitivnih razmerah. Nič se njih način življenja ne loči od življenja človeka v paleolitski dobi.

Kljub temu pa jim to ne brani, da ne bi sedli v avion, da jih prepelje iz enega kraja v drugi. Na otoku živi poleg Malajcev in Polinezijcev, Papuancev in Negritov še nešteto drugih narodnostnih skupin. Po dosedanjih podatkih je na Novi Gvineji okoli 1 milijon ljudi. Sodijo, da je po oddaljenih predelih otoka še mnogo prebivalcev, ki niso še nikoli prišli v dotiko s civilizacijo.

Prav zaradi svoje primitivnosti tudi nimajo enotnega jezika. Zato ima tako rekoč vsaka naselbina svoj jezik, ki je le malo podoben drugim.

Pri večini gvinejskih plemen mož in žena ne stanujeta pod isto streho. Moški spijo v «moški hiši», medtem ko prebijejo žene noč v kočicah, ki so raztresene med moškimi hišami.

Neki čuden strah imajo možje pred ženami. In spoštovanje. Tudi najpogumnejšemu Gvinejcu se zdi ženska silno nevarna. Dosti časa potrebuje in precej poguma, preden se približa ženski. Zakon nazivajo «magijo polti», in preden do tega pride, gre Gvinejec za dalj časa v pragozd, v nekako izgnanstvo. Tam si nabira moči in poguma, da se bo mogel «nekaznovano» približati ženi.

Značilne so navade in sploh ves način življenja plemena Buang, ki živi v gorovju Morobe, ki kaže, kako je živel človek v predzgodovinski dobi. Buanci se še dandanes odevajo samo v lubje neke rastline, ne poznajo ne krzna ne drugih oblačil.

Plemena, ki so naseljena okoli jezera Cambuli, živijo popolnoma brez dela. Pokrajina je tako rodovitna, da ni treba nikomur skoro niti s prstom migniti za pridobivanje hrane. Palma jim daje svoje okusne sadeže, a jezero je polno rib. Tisto malo dela, ki je s pobiranjem sadežev in lovljenjem rib v zvezi, prepuščajo možje ženam, a sami se posvečajo — umetnosti. Gvinejski možje so prepričani, da so ustvarjeni za umetnost. Medtem ko opravljajo žene vsa domača dela, oni slikajo, modelirajo, gravirajo, prepevajo, piskajo na piščali in izvajajo razne ritualne plese.

Čeprav živijo v okolju, kjer je vsega v izobilju, kjer je toliko naravnih lepot ter prihajajo v stik tudi s civiliziranim človekom, so vendarle sužnji svojih tisočletnih navad, praznoverja in neznanja. Tradicija zahteva, da postane deček šele takrat pravi mož, ko nekoga ubije. V prvi vrsti sovražnika.

Prebivalci v goratih delih otoka pa morajo za svoj obstanek trdo delati. To so Arapeši. Tudi ti so silno vraževerni. Arapeš po tej svoji veri ne sme uživati sadeža «ignama», katerega je sam pridelal. Prav tako ne sme zaklati prašiča, ki ga je več mesecev redil, niti ne sme užiti divje živali, ki jo je sam ujel. Arapeš sme uživati samo sadeže iz tujih vrtov, in meso živali, ki so jo zredili drugi, a sadje z njegovega vrta in meso iz njegove staje je namenjeno drugim.

Vsi moški na Gvineji izvajajo na sebi krvave operacije, ki so važen del rituala «moške misterije». Žene pa se ločeno od moških prepuščajo «ženskemu kultu», katerega simbol je rodovitnost. Ženski ritual je skrivnost, ki je ne sme ne videti noben moški ne zanjo vedeti. Neredko se to žensko slavje tako dolgo zavleče, da začnejo moški na ves glas protestirati in celo nad nje gredo. Seveda ne posamič, marveč skupno. In potem se vname med moškimi in ženskami prepir in tudi pretep.

To pa ne spada več v — ritual.

— Ponovite mi, kaj vam je rekel pri aretaciji.
— Z vsemi prostaškimi izrazi.
— Ne, ne, brez njih.
— Potem ni rekel ničesar.

Goriško-beneški dnevnik

Pred popolno elektrifikacijo Dola?

Po proračunu družbe SELVEG bi načrt veljal 7 milijonov lir

O vprašanju bo razpravljal občinski svet na prihodnji seji

Doberdobska občinska uprava ima na programu poleg drugih važnih zadev tudi elektrifikacijo številnih zaselkov vzdolž državne ceste št. 55. Za potrebe tega prebivalstva se vse dosedanje uprave niso zanimale, tako da smo tamkaj nahajali res čudno stanje; vasi ob važnih električnih linijah, ob važnih prometnih žilah, tako rekoč na pragu mesta, so bile brez elektrike, ki je danes prav tako potrebna za življenje kot kruh in voda.

Z namenom, da bi dosegla ta smoter, je občinska uprava morala najprej poravnati dolg, ki ga je imela z družbo SELVEG za napeljavo elektrike v Jamlje. SELVEG je svoj čas postavila za pogoj, če naj napravi proračun za elektrifikacijo vasi v Dolu, plačilo dolga za Jamlje. Občini so priskočili na pomoč Dolani, ki so nabrali potrebno vsoto denarja in jo kot predplačilo za napeljavo elektrike po njihovih vaseh dali občini.

Z izpolnjenimi pogoji je občinska uprava upravičeno upala, da bo družba SELVEG izpolnila svojo obljubo. Pred dnevi je končno le obvestila županstvo v Doberdobu, da je pripravila proračun, po katerem bi elektrifikacija zaselkov v Dolu (Boneti, Mikoli, Palkišče in še nekateri drugi) stala okoli sedem milijonov lir.

Strošek je precejšen in občinska uprava bo morala temeljito pregledati svoje finance, če bo hotela ob istočasnem ravnovesju proračuna izvesti tudi načrt.

Ker pa o tako visokem strošku občinska uprava ne more sama odločati, se bodo morali predstavniki občine najprej o zadevi pomeniti s pokrajino, potem pa še s pristojnim ministrstvom.

Čeprav pa je strošek precej visok in bo v večini krit s posojilom Posojilnice in hranilnice, bo morala občinska uprava napraviti to žrtev v korist prebivalstva, ki že predolgo čaka na rešitev vprašanja.

—«»—

Danes pregled živine v Štaverjanu in v Rupi

Občinski živinozdravnik je včeraj, kot običajno pregledal govejo živino v mestu in v Štandrežu, danes dopoldne pa bo obiskal Štaverjan, Rupo in Gabrje.

—«»—

Nedeljsko neurje prekrižalo mnoge načrte

Čeprav je že zjutraj kazalo, da vreme ne bo najlepše, vendar so mnogi Goričani le upali, da bodo lahko odšli k morju, ker jim je slabo vreme, ki je vladalo prejšnje dni, preprečilo sončenje in toplo morsko kopel. Toda kmalu po kosilu se je nebo močno naoblačilo in začelo je treskati in grmeti, da so propadli vsi načrti meščanov za obisk morja in celo načrti tistih, ki so mislili odditi na kratek izlet v Kanalsko dolino. Deževalo je skoraj ves popoldan, tako, da so prišli zvečer predvsem na svoj račun lastniki goriških kinematografov in pa barov, ki so se napolnili z ljubitelji «telematcha». Najbolj razočarane pa so seveda bile goriške dame, ki so se vneto pripravljale na tekmovanje najlepše Goričanke, ki bi jo morali izbrati na nedeljskem plesnem večeru, katerega pa so morali organizatorji zaradi slabega vremena odložiti na prihodnjo nedeljo.

—«»—

Izlet Sovodenjcev v Soško dolino

Ko smo včeraj ves dan preživeli ob lepem sončnem dnevu, nismo mogli priti do drugega sklepa, kot da se je v nedeljo vreme zarotilo proti Sovodenjcem, ko so napravili izlet v Soško dolino ob tako deževnem vremenu. Od jutra pa skoraj do večera je lilo kot iz škafa. Tako je kazalo, kot da hoče nekdo kar naenkrat zliti nanje še tiste kance, ki so ostali na dnu škafa po toliko dneh izlivanja.

Vreme pa niti od daleč ni motilo zabavnih izletnikov, ki so odpotovali dobre volje, še boljše volje pa so se vrnili. Obiskali so več krajev, kjer so se povsod dobro počutili. Kadar je pričel pogum upadati, je pevovodja tov. Dori Klavčič požvižgal na piščalko in pevci so zapeli novo pesem, ki je vsem vlila dobre volje. Po tolikem petju so zato zaslužili, da so jim v Solkanu drugi zaigrali nekaj poskočnih, ob katerih so se zlasti mlajši izletniki veselo zavrteli.

—«»—

14 novih zidarjev

Pred dnevi se je končal tečaj, na katerem so 14 oseb usposobili za zidarje. Na zaključni ceremoniji, na kateri so razdelili diplome, s katerimi jim bo omogočena hitra zaposlitev so bili prisotni predstavnik urada za delo Giovanni Merlato, predsednik Središča za socialno solidarnost prof. Lanfranco Zuccali, predstavnik UIL Vincenzo Pontini in drugi.

Predsednik združenja je potem čestital udeležencem tečaja ter jim prikazal potrebo, da se specializirajo v tej panogi, ki se zaradi številnih gradenj v Italiji in v Evropi vedno bolj uveljavlja.

Tečaj so obiskovali Dionisio Battorti, Giordano Bressa, Aldo Cerni, Giovanni Coceancig, Franco Danielis, Luigi De Capitani, Raimond Gergolet, Stanislav Gorjup, Silvano Medeot, Avgust Pintar, Luciano Puric, Franc Radetič, Lucijan Radetič in Ivan Tabai.

—«»—

Prihodnjo nedeljo zborovanje antifašistov

Izvršni odbor ANPPIA je preteklo nedeljo v Gradiški sklenil, da bo tudi letos proslavil 25. julij v okviru pokrajinskega zborovanja vseh antifašistov iz goriške pokrajine. Zborovanje bo v nedeljo 28. julija popoldne v Gradiški.

—«»—

Pes prevrnil dečka

Ko je šel včeraj zjutraj 11-letni Franco Vitozzi iz Tržaške ceste št. 24 s kolesom po kruh, ga je na križišču Tržaške ceste in Ul. Duca D'Aosta naskočil velik volčjak ter ga prevrnil s kolesom vred. Pri padcu na asfalt si je Vitozzi poškodoval levi komolec in prejel lažje poškodbe po telesu. Z rešilnim avtom Zelenega križa so ga odpeljali v bolnišnico Brigata Pavia, kjer bo ostal na zdravljenju.

—«»—

Pri padcu s kolesa si je pretresel možgane

Zakaj se je včeraj ob 16.30, v bližini bolniške blagajne v Ul. Leopardi, Carlo Simonelli iz Gorice nenadoma prevrnil s kolesa še ni znano. Bolničarji Zelenega križa, ki so prihiteli z ambulanto v Ul. Leopardi so našli Simonellija v nezavestnem stanju. Mož ni spregovoril niti pozneje v bolnišnici Brigata Pavia, kjer so ugotovili, da si je pri padcu pretresel možgane in si poškodoval tudi roke in noge.

—«»—

DEŽURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna S. Giusto, Korzo Italia 102, tel. 31-52.

—«»—

— KINO —

CORSO. 17.00: «Newyorška zver», J. Bryner.

VERDI. 17.30: «Quel certo non so che», Bop Hope, A. M. Saint, v vistavision in v barvah.

VITTORIA. 17.15: «Dva Angleža v Parizu», O. Versoi, A. Guiness, panoramično platno.

MODERNO. 17.00: «Rušilci nasipov».

POLETNI KINO. 21.00: «Vampirji prostora».

Otvoritev treh oddelkov Goriškega muzeja

Muzej je nameščen v kromberškem gradu, ki bo ščasoma postal tudi privlačna izletniška točka

Včeraj, na dan vstaje slovenskega naroda, so javnosti odprli v starodavni kromberški graščini, ki je bila nekdaj last grofov Coroninijev, prve tri oddelke Goriškega muzeja. To so etnografski oddelek, Gregorčičev in pa narodnoosvobodilni oddelek, ki so nameščeni v šestih sobah prvega nadstropja.

Muzejski uslužbenci so kljub težavam, na katere so naleteli, uspeli zbrati približno 2 tisoč pet sto raznih predmetov, ki osvetljujejo zgodovino tega dela Slovenskega Primorja.

Kot se je izvedelo, bodo kromberški grad v prihodnjih petih letih dodobra adaptirali in v njem namestili še preostale muzejske oddelke. Načrte naj bi muzejska uprava uresničila s pomočjo Okrajnega ljudskega odbora, ki je že doslej veliko storil za muzej. Uprava muzeja namerava predvsem obnoviti oba severna stolpa, opraviti nekatera obrtniška dela v notranjosti poslopja ter urediti okolico gradu. Okoli gradu je namreč približno 6 hektarjev zanemarjene površine, kjer je nekdaj bil lep park. Sedaj mislijo park obnoviti, urediti vodomet in druge napravе, da bi kromberški grad postal tudi privlačna izletniška in turistična točka.

Novi zakon o cestnem prometu

Stališče avtomobilskega kluba do dveh važnih vprašanj

Sprejeti pravilne kriterije za odvzem šoferskih knjižic in ukiniti odredbo o zmanjšanju brzine v naseljih

Pred časom je bil občni zbor članov Italijanskega avtomobilskega kluba, kateremu je prisostvoval tudi predsednik pokrajinskega odbora ACI iz Gorice. Na tem zboru so sprejeli dve resoluciji, ki izražata mnenje članov, ki ga bodo morali upoštevati pri sestavi zakona o cestnem prometu.

V prvi resoluciji, ki se nanaša na odvzem šoferske knjižice šoferjem, ki so napravili kakšen prekršek, je rečeno, da je tak postopek lahko učinkovit, če je napravljen po pravičnih kriterijih. Sedaj za odvzem šoferske knjižice ni točnih določil in v raznih pokrajinah se ravnajo po raznih načelih. Potem ko so izrekli pomisleke, da prefekti odvzemajo šoferske knjižice, so se izrekli za pravično določitev kriterijev, po katerih naj se šoferjem odvzemajo dokumenti in da naj se pri sestavljanju teh določil vpraša za svet tudi pokrajinske komisije, v katerih so tudi predstavniki šoferjev.

Druga resolucija pa se nanaša na predlog za zmanjšanje brzine v naseljih. Resolucija pravi, da se ne more z gotovostjo reči, kaj je naselje. Zmanjšanje brzine bi po mnenju sestavljavcev resolucije predstavljalo hudo oviro za promet, obenem pa bi se lahko izkazalo tudi škodljivo za samo varnost prometa. Resolucija odločno zahteva odpravo dekreta od 2. aprila 1957, ki predvideva zmanjšanje brzine v naseljih. Namesto njega naj se določijo ceste, kjer naj se brzina zmanjša, obenem pa naj se odredi zmanjšanje brzine tam, kjer je to potrebno zaradi potreb prometa.

Včeraj so na goriškem letališču zabeležili najnižjo temperaturo ob 4. uri ponoči in sicer 9 stopinj C, popoldne ob 14. uri pa 24,2 stopinj C

—«»—

Rojstva, smrti in poroke

V goriški občini je bilo od 14. julija do 20. julija 16 rojstev, štiri osebe so umrle, 9 je bilo oklicev in 6 porok.

RODILI SO SE: Franca Bucovini, Roberto Paškulin, Gianfranco Palocci, Lucia Marangon, ki se je rodila mrtva, Mariagrazia Gregorig, Claudia Vescovi, Ornella Vescovi, Giovanna Vidoz, Sergio Marega, Maria Cuffolo, Roberto Merkelj, Andreina Feresin, Franco Berardi, Innocenzo D'Angelo, Savina Kovic in Fabio Trevisan.

UMRLI SO: 72-letni kmet Antonio Vidoz, 65-letna Ana Černe vdova Nemic, 78-letna Giuseppina Figar vdova Grusovin in 86-letna Antonia Corizza.

OKLICI: kmet Giulio Furlani in tkalka Maria Persoglia, agrarni izvedenec Beniamino Fasaro in bolničarka Alice Pecorari, šofer Albino Batistutta in Silvana Makuc, čevljar Francesco Valenti in tkalka Duilia Cecchin, električar Luigi Bensa in Lidia Gomišček, industrialec Giancarlo Caprara in Lina Scarel, agent javne varnosti Antonio Lecce in Pasqua Chionchio, uradnik Emanuele Giannone in Milena Amarilli, delavec Leonardo De Palo in tkalka Iolanda Franzo.

POROČILI SO SE: zidar Francesco Bone in gostilničarka Stefania Carletti, dr. Ivan Župan in dr. Marija Močnik, šofer Lino Fabbro in Bruna Petroni, šofer Silvano Casagrande in tkalka Luciana Perissinotto, zidar Franc Volarič in bolničarka Ernesta Kokole, delavec Stanislav Miljavec in delavka Paola Kovačič.

Športni dnevnik

Polfinale evropske cone Davisovega pokala

ITALIJA IN BELGIJA v finalu Davisovega pokala

Finalni dvoboj bo v prvih dveh avgusta v Bruslju - Incident med igro Pietrangeli-Schmidt

Italija - Švedska 4:1

MILANO, 22. — Italija se je kvalificirala v finale evropske cone Davisovega pokala z zmago nad Švedsko s 4:1. Zadnji dan dvoboja Pietrangeli v odločilnem srečanju premagal Schmidta z rezultatom 7:9, 8:6, 6:3, 6:2. Do zadnje borbe posameznikov med Merlom in Davidsonom ni prišlo, ker je Davidson odstopil delno zato, ker bi tudi z eventualno zmago ne mogel več spremeniti končne zmage italijanskega moštva, delno pa iz protesta, ker je linijski sodnik oškodoval Schmidta v trenutku, ko bi si ta lahko zagotovil drugi set, kar bi seveda imelo lahko določilen vpliv na nadaljni potek dvoboja.

Schmidt, ki je včeraj igral odlično, je namreč v drugem setu imel tri set žoge od katerih je prvo zgrešil, z drugo dotaknil mrežo, tretjo pa neubranljivo plasiral tik preč linijsko črto, toda stranski sodnik je odločil, da je bila žoga zunaj. Po kratkem prerekanju je Schmidt izgubil svojo dotedanjo hladnokrvnost, izgubil set in nato se naslednje dva, v katerih ni nudil resnega odpora.

Ko bi se moral začeti zadnji dvoboj, je kapetan švedskega moštva zbral svoje igralce ter skupno s predstavnikoma švedskega konzulata demonstrativno zapustil igrišče. Švedski igralci se nato tudi niso udeležili običajnega banketa.

Predsednik italijanske teniške zveze dr. Tolusso je obžaloval, da je prišlo do tega incidenta, grajal odločitev švedskega moštva in zatrjeval, da je bila sodnikova pogrešna odločitev povsem nenamerna.

TEHNIČNI REZULTATI:

Merlo - Schmidt 6:0, 6:0, 6:3
Davidson - Pietrangeli 4:6, 6:0, 6:1, 6:1
Pietrangeli, Sirola - Davidson, Schmidt 6:4, 6:4, 6:4
Pietrangeli - Schmidt 7:9, 8:6, 6:3, 6:2
Merlo - Davidson fortait.

Belgija - Anglija 3:2

BRUSELJ, 22. — Z zmago nad Anglijo z rezultatom 3:2 se je Belgija kvalificirala v finale evropske cone Davisovega pokala, v katerem se bo pomerila z Italijo v prvih dneh avgusta v Bruslju.

Dvoboj med Belgijo in Anglijo je bil vseskozi izredno napet in odločitev je padla šele v zadnjem setu zadnjega dramatičnega dvoboja med Brichantom in Daviesom, potem ko so Angleži po igrah dvojic že vodili z dvema zmagama proti eni. Danes sta belgijska igralca Brichant in Washer naredila izreden podvig. Obe preostali igri posameznikov sta odločila v svojo korist in s tem zagotovila zmago svojemu moštvu.

TEHNIČNI REZULTATI:

Davies (V.B.) - Washer (Bel.) 5:7, 6:3, 8:6, 6:4
Brichant (Bel.) - Wilson (V. B.) 6:0, 7:5, 6:4
Davies, Wilson (V.B.) - Brichant, Washer (Bel.) 6:3, 6:4, 3:6, 6:3
Washer (Bel.) - Wilson (V.B.) 3:6, 6:4, 6:4, 6:0
Brichant (Bel.) - Davies (V. B.) 1:6, 4:6, 6:3, 6:2

TENIS

Drugi poraz Hoada

FOREST HILLS, 22. — «Na turnirju prvakov», ki se ga udeležujejo izključno profesionalni igralci, je Amerikanec Trabert premagal Hoada z rezultatom 6:4, 10:12, 6:2, 3:6, 6:3. V zadnjem dvoboju dneva je Gonzales premagal Seguro s 6:4, 6:3, 6:4 in si tako že zagotovil končno zmago na turnirju.

—«»—

PRAGA, 22. — V finalu mednarodnega teniškega turnirja za ženske v Pragi, je Puzejeva (ČSR) premagala Lazzarinijevo (It.) s 6:3, 8:6.

Polfinale za «Srednjeevropski pokal»

Vojvodina-Rapid 4:1

Uprava Rapida odpovedala nadaljnje sodelovanje Rapida v tekmovanju

NOVI SAD, 22. — V povratni tekmi za srednjeevropski pokal je včeraj pred 20.000 gledalci Vojvodina premagala dunajskega Rapida s 4:1 (2:1). Ker je v prvi tekmi zmagal Rapid s 3:0, bo v sredo odigrana v Beogradu tretja tekma, ki bo odločila o finalistu, ki se bo nato pomeril z budimpeštanskim Vasasom, ki je izločil Crveno zvezdo s skupnim rezultatom obeh tekem 6:3.

Le malo kdo je pričakoval, da bo Vojvodini uspelo nadoknaditi visok poraz z Dunaja, toda Novosadčani so svojega renomiranega nasprotnika tako rekoč kar «povozili» z odlično igro, kakršne v Novem Sadu še niso videli. Domači so prevladovali skoraj vsen 90' igre, v prvem delu pa so igrali skoraj izključno pred vrati gostov in če bi bil njihov napad učinkovitejši, bi lahko dosegli najmanj 3 gole razlike. Gostje so prvi strel proti vratom Vojvodine poslali šele v 15'.

Vojvodina je igrala na vse ali nič. Prvi gol je dosegla že v 4' po Ivošu, v 16' pa drugega po Vukeliču. Za tem je imel vratar gostov veliko dela in ko se je zdelo, da bo moral kloniti se v tretje, je Rapid znižat razliko na 2:1. V prvem delu je Vojvodina dosegla še en gol, ki ga pa sodnik Vlček (ČSR) zaradi dozdevnega offsida ni priznal.

V drugem polčasu je Vojvodina v začetku nekoliko popustila, pozneje pa je sprožila novo ofenzivo, ki ji je prinesla zasluženo zmago. Rezultat je najprej povišal na 3:1 v 70' Veselinovič, 5' pred koncem pa je Vukelič postavil končni rezultat, ki je odločnim Vojvodincem ponovno odprl vrata v finale tekmovanja za srednjeevropski pokal.

* * *

DUNAJ, 22. — *Po vesteh z Dunaja, je vodstvo Rapida sklenilo odpovedati nadaljnje sodelovanje Rapida v tekmovanju za «Srednjeevropski pokal». Vojvodina se je s tem že kvalificirala za finale. V komunikeju Rapida je rečeno, da je ta sklep sprejelo zaradi «negotovosti, da bo telesna varnost Rapidovih igralcev po dogodkih v Novem Sadu zajamčena». Nadalje je v komunikeju rečeno, da tekmi v Beogradu ne bi mogla prisostvovati delegata odbora srednjeevropskega pokala Vogel in dr. Jira (ČSR), ker nista dobila vstopnega vizuma in ki zaradi tega nista mogla prisostvovati tekmi v Novem Sadu in končno zaradi dejstva, da je nemogoče vložiti protest, ki bi bil lahko pravočasno rešen, ker sta predsednik in tajnik odbora trenutno v Moskvi oziroma v Pekingu.*

Glavni tajnik NZJ Milovan Ličanin je v tej zvezi izjavil, da je sklep uprave Rapida presenetljiv, posebno pa insinuacija o «telesni negotovosti» igralcev Rapida v Jugoslaviji, ker se namreč še nikoli ni zgodilo, da bi bil igralec kateregakoli inozemskega kluba telesno ogrožen v Jugoslaviji. Ličanin je tudi dejal, da je bil za tekmo v Novem Sadu določen kot delegat dr. Jira in da ne ve zakaj ni prišel, da pa je ta posel v skladu z določili opravil prisotni član odbora Aleksander Baštrovič. Končno je Ličanin obžaloval odločitev uprave Rapida in izjavil, da je treba storiti vse, da se odigra tretja tekma v Beogradu.

V jugoslovanskem javnem mnenju pa prevladuje mišljenje, da je ta sklep uprave Rapida narekovala izključno bojazen pred porazom.

—«»—

SZ - Bolgarija 4:0

SOFIJA, 22. — Pred 50.000 gledalci se je nogometna tekma med reprezentacama SZ in Bolgarije zaključila z visoko zmago SZ z rezultatom 4:0 (2:0). Gole so dosegli: v 40' Strelcov, v 44' Iljin; v drugem polčasu v 11' Strelcov, v 16' Isajev.

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

Kolesarska dirka po Jugoslaviji končana

Trefflich (Nem.) in Jugoslavija prva med posamezniki in ekipami

V zadnji etapi je zmagal Avstrijec Durlacher - V končnem vrstnem redu posameznikov Levačič (Jug.) drugi

BEOGRAD, 22. — Kolesarska dirka po Jugoslaviji je končana. Zadnja peta etapa Beograd - Novi Sad - Beograd ni prinesla bistvenih sprememb. Jugoslovani in Vzhodni Nemci, ki so bili favoriti za prva mesta, se niso hoteli spustiti v dvomljive podvige in so budno pazili drug na drugega. Tako je Jugoslavija ohranila prvo mesto v ekipni klasifikaciji z minimalno prednostjo ene sekunde pred ekipo Vzhodne Nemčije, med posamezniki pa je ohranil vodstvo Vzhodni Nemec Trefflich pred Jugoslovanom Levačičem.

V 5. etapi Beograd - Novi Sad - Beograd je zmagal Avstrijev Durlacher pred Poljakom Glowatyjem. Od Jugoslovanov je bil Petrovič 10., Bajc 18., Levačič 22., Valčič 25., itd.

Končni vrstni red posameznikov:

1. Trefflich (V. Nemčija) 24:52.46, 2. Levačič (Jug.) 24:54.04, 3. Mascha (Avstrija) 25:02.09, 4. Vloebergs (Bel.) 25:06.22, 5. Peeters (B.) 25:00.40, 6. Petrovič (Jug.) 25:07.16, 7. de Winter (B.) 25:08.08, 8. Stolper (V.N.) 25:08.41, 9. Durlacher (A.)25:10,38, 10. Glowaty (P.) 25:11.00, 14. Bajc (Jug.) 25:16.31, 22. Šebenik (Slovenija) 25:33.57, 23. Valčič 25:37.38, 26. Flajs (Slov.) 25:44.49.

Končni vrstni red ekip:

1 Jugoslavija (Levačič, Petrovič, Bajc) 75:17.51, 2. Vzh. Nemčija 75:17.52, 3. Belgija 75:21.10, 4. Avstrija 75:52.30, 5. Poljska 76:12.22, 6. Romunija 77:03.45, 7. Madžarska.

KOLESARSTVO

Trening kolesarjev za svet. prvenstvo

MILANO, 22. — V okviru priprav za svetovno prvenstvo je italijanska kolesarska zveza sklicala na skupni trening na predlog tehničnih komisarjev Coste in Proiettija naslednje kolesarje:

Hitrostna vožnja: Pesenti, Beghetto, Gasparella, Lombardi, Pinarello, Rebughini.

Zasledovalna vožnja: Gandini, Bono, Domenicali, Muscne, Simonigh.

Cestna dirka: Pambianco, Assirelli, Bampi, Conti, Fagni, Mora, Martini, Magni, Mancini, Pizzoglio, Tinazzi, Zorzoli.

Trening za hitrostno in zasledovalno vožnjo bo od 22. jul. do 8. avg. v Pescantini, trening cestnih kolesarjev pa od 24. jul. do 8. avg. v Castrocaro Terme (Forlì)

NOGOMET

Bredesen zapustil Milan in se vrnil v domovino

MILANO, 22. — Norveški nogometaš Bredesn, od lani član Milana, je nenadoma z letalom zapustil Italijo in se vrnil v domovino. Bredesen je sklenil prenehati z nogometno kariero. Ker pa je Bredesen vezan z Milanom s pogodbo za dve leti in ker ga je Milan v prihodnji sezoni hotel prodati Udinese v zamenjavo za Frignanija, katerega bi potem odstopil Juventusu v zameno za Hamrina, bo vodstvo Milana verjetno podvzelo proti Bredesenu sodne korake.

—«»—

Jugoslovanski atleti na festival v Moskvi

BEOGRAD, 22. — Na športnih tekmah svetovnega mladinskega festivala, ki bo prihodnji mesec v Moskvi, bodo sodelovali tudi naslednji jugoslovanski sportniki:

atletika: Mihalič, Lorger, Marjanovič, Radoševič, Lešek in Bezjak;

plavanje: Jeričevičeva in Njegoš;

ping-pong: Markovič in Vogrinc;

boks: Hladni, Paljič, Mitrovič, Jakovljevič;

rokoborba: Horvat in Vukov.

—«»—

STOLPEC TOTIP

2 1, 1 2, 1 2, X 1, 2 2, 2 1

Kvote: 12. točk — 2.238.788 lir, 11 točk — 138.007 lir, 10 točk — 13.522 lir.

Jugoslovansko atletsko prvenstvo

Zaradi deževnega vremena samo povprečni rezultati

Vipotnik 800 m 1'50"6; Stamejčičeva v daljino 5,52

LJUBLJANA, 22. — Drugi del državnega atletskega prvenstva je ves čas motil dež, tako da doseženi časi niso bili najboljši, skok s palico pa so morali zaradi neuporabnega odskočišča celo odložiti. Kljub temu je bilo doseženih nekaj nadpovprečnih rezultatov, kar velja predvsem za Vipotnika, ki je pretekel 800 m v času 1'50"6 ter za Stamejčičevo, ki je postavila najboljši letošnji rezultat v državi v skoku v daljino s 5.52 m.

V naslednjem podajamo pregled rezultatov za moške in ženske za prvi in drugi dan:

PRVI DAN:

Moški — 100 m: Dragašević 10,9, Oslaković 10,9, Fecel 11.0. **400 m:** Grujič 48.7, Šarič 49.4, Sabolović 49.6. **1500 m:** Mugoša 3:50.2, Murat 3:50.6, Futo 3:52.2, Važic 3:52.4. **10.000 m:** Mihalič 30:01.0, Žuvela 31:06.8, 31:06.8, Skenderović 31:46.4. **110 m ovire:** Lorger 14.2, Petrušič 14.7, Vucelič 15.0. **Višina:** Marjanović 190, Šepa 190, Kavčič 190. **Daljina:** Miler 7.45, Savič 7.12, Leskovac 6.94. **Krogla:** Penko 15.35, Radoševič 15.23, Bojić 14.95. **Kopje** Pavlovič 68.32, Miletić 67.79, Vujačić 63.75, Kopitar 62.43.

Ženske — 100 m: Babović 12.3, Šikovec 12.3, Lanc 12.4. **400 m:** Rajkov 59.2, Šulentič 1:03.3. **80 m ovire:** Babović 11.4, Stamejčič 11.6. Rajnhoic 12.3. **Višina:** Jug 150, Panič 150. **Krogla:** Usenik 14.47, Perovi 12. 61, Radosavljević 12.54, Čelešnik 12.10. **Disk:** Čelesnik 42.62, Hudobivnik 40.77, Radosavljević 36.61, Usenk 35.88, **4x100 m:** Maribor (Lesnik, Nedeljkovič, Unterreiter, Lubej) 51.6, Kladivar 61.6, Senta 53.8, Odred 53.9.

DRUGI DAN:

Moški — Kladivo: Račič 59,33, Bezjak 58,82, Galin 52.03. **400 m ovire:** Radulovič 55.4, Zupančič 56,2, Cajhen 56,3. **200 m:** Trifunovič 22,0, Vucelič 22,1, Oslakovič 22,5. **800 m:** Vipotnik 1'50"6, Radišič 1'52"2, Grujič 1'52"9. **5000 m:** Stritof 14'52"2, Futo 14'59"8. **Disk:** Radoševič 48.54, Krivokapič 46.19, Mueller 43.68. **Troskok:** Milovanovič 14,11, Kuzmanovič 13,92, Jocić 13.92. **4x100 m:** Partizan 43,5, Zvezda 43.8, JLA 44.3.

Ženske — Kopje: Kalušević 43,44, Perović 41,15. **200 m:** Šikovec 25,9, Lanc 26.1, Stamejčič 26,3. **800 m:** Rajkov 2'25"6, Tot 2'29"9. **Daljina:** Smejčič 5,52, Džapas 5,16, Rajnkolc 5,13, Škerjanc 5,11.

Kino na Občinah

predvaja danes 23. in jutri 24. t. m.

ŽIG NASILNEŽA

Igrajo:

RORY CALHOUN,
YVONNE DE CARLO,
MARA CORDAY

LOJZ KRAIGHER

KONTROLOR ŠKROBAR

Roman 8.

Pripravil se je na boj, to je očividno. Gleda me tako sovražno in uničujoče, ko da bi me hotel poteptati v zemljo.

Ko sem ga prvikrat našel v prodajalnici, je sedel po domače kar na mizi, s prekrižanima rokama, bingljajoč z nožicama, in s strašno sladkim smehljajem na obrazu, ki ga zaljubljeno obrača in zvija proti Filipini. A ko zagleda mene, prebledi in zardi skoraj obenem, izraz ljubeznivosti pa mu preide počasi preko zadrege in neodločnosti v srditost in divjost. Z očmi bliska in strelja name in med trdo stisnjenimi ustnicami sopiha in hrope, ko da bi se hotel z naravnost zverinsko krvoločnostjo vreči name ter me pomandrati.

Jaz ga pa nočem videti.

«Klanjam se, gospodična! In vaše zdravje?»

Prisrčno ji stisnem roko ter jo potrepljem in pobožam — roko namreč — ko da bi imel že staro pravico do tega.

«In vi, gospod kontrolor? Vse po volji v uradu?»

Blažen je njen smehljaj in njena roka voljna in vdana kot mehka mačica priliznjena.

Medtem se junaški Iskra skoraj sesede in izgubi na svojem prostoru. Hrbet mu zleze v dve gubi. Roke mu vise med koleni do gležnjev dol, poražene in nesrečne. Glava mu je v tilniku visoko zleknjena in usta idiotsko odprta. Celo telo je mrtvo, samo oči žive in buljijo vame v plamenem ognju zaničevanja.

Ker naju Filipina ni seznanila, se obrnem končno sam k njemu ter se mu vljudno predstavim. On pa se ne gane in skoraj bi stavil, da ni zapazil moje kretnje, hipnotiziran od ene same misli brezmejnega sovraštva.

Šele potem, ko se obrnem malovažno zopet od njega, se z globokim vzdihom zdajci zave, vzravna in skoči na tla, klanjajoč se imenitno gospodični Filipini, poslavljajoč se v izzivajoči, ponosni nemščini, ki naj bi bila brzkone ukor najinemu slovenskemu pogovoru. Na njeno kretnjo proti meni zamahne samo zaničljivo z roko in se odstrani s pogledom name, ki bi me bil moral hipoma razbliniti v zrak.

Oj, Iskra, Iskra, kako bi te vzdignil za ušesa in ti pokazal Benetke! Kaj bi se tu gnevil? Nekoliko se pozabavam z njo; njen način spoznam in njeno posebnost. Kaj mi je potem več zanjo? — Ali si domišljuješ, da je zaljubljena vate? Zakaj te pa ni že vzela? Ali je ne hodiš gledat že celih pet let? — Ecco, prijatelj! Jaz ti pripravim tla; lažja ti bo potlej zmaga... Kaj bi torej prežal name kot jastreb na piščanca — in se repenčil za menoj kot pes za tatom. Saj ti jo privoščim, iz srca ti jo privoščim — samo v svoj register naj jo prej zapišem!

Ampak Iskra — Mihael Iskra je njegovo čestito ime — Iskra ne razume mojih argumentov. Če grem v urad ali iz urada in pridem tam mimo, pa se pozdravim gosposko s Filipino, že čutim za tilnikom Iskro, ki me strelja s pogledi tam izza oslepelega okna svoje krmežljave branjarije. In ko odidem mimo, zašklompnejo njegova vrata. Iskra stopi na cesto in pogleda za menoj in se komaj vzdrži, da ne brcne še z nogo za menoj; pa stopi majestetično čez cesto in se potrudi k Filipini, ki jo pozdravi hinavsko in se ji pokloni suženjsko; pozabavlja čez te škrice, domišljave in ošabne, ki zalezujejo nedolžnost in zapeljujejo poštenost, da bi se jih moral človek ogibati kot samega peklenščka. In preide na politiko in udari po Slovencih — ker Mihael Iskra je nemškutar, pravičen nemškutar pred bogom in pred ljudmi.

«Kaj bi tu zgago delali in ljudstvo zavajali, ko jih ni nihče klical in ni nikomur zanje! Kam bo kmet s tisto novoslovenščino, ki so jo importirali iz Rusije ali iz Srbije ali od kod, in ki je nihče ne razume? — Kaj bi bil neki škric brez nemščine? Ali se je ni učil, na vse pretege učil, da je kaj postal? To je sama zavist, gola zavist! Da bi tudi kdo drugi kaj ne postal in si ne pomagal dalje in si ne postlal udobneje!

— Kmet zahteva nemščine v šolah. Otroci se naj nemški uče. Kako pa naj drugače izhajajo z gospodi v uradih in s trgovci in s prekupci, ki prihajajo kupovat pridelke in sadje in mošt in vino? — Sami izdajalci so! Ali ni naš cesar Nemec? In naša vojska nemška? — Ti pa nas hočejo spraviti pod Rusa, če ne celo pod srbskega Jurja, Jurji jurjasti!»

«Na, na, gospod Iskra, le ne preiskro!» ga miri Filipina.

«Kaj? H Kranjcem bi nas radi pritisnili, k tistim gorjancem zarobljenim, da bi jim mi dolgove plačevali in da bi se nam davki povišali! Saj je že vsaka kura obdavčena in jajca so vsak dan dražja...»

Gospod Iskra bi sedaj najraje zalamentiral nad draginjo in denarno mizerijo. Oči se mu zamišljeno zamegljijo. A pravočasno se še spomni, da gospodična Filipina ne sme slutiti njegovega obupnega položaja.

«Letos imamo občinske volitve. Slovenci se že baje pripravljajo.»

Govoril je nemški in Slovence je imenoval «Windische».

«V prvem razredu nam prede, pravi župan. Dve posojilnici in cela vrsta doktorjev! Teh škricev se je sedaj nateplo k nam, da bi svinje krmil z njimi.»

Po strani poškili k Filipini in jo pogleda zvito.

«Vi ste volili zadnjič v drugem razredu. Tudi tam pojde trdo. Morda bo odvisno od enega glasu.»

Filipina, ki je nekaj šivala, preneha z delom in se zagleda skozi okno. Tudi ona je nemškutarica. V glavnem se strinja z Iskro, a zadnji čas se ji je nekaj zmedla politika. Tih nasmešek ji zaigra krog usten in kakor slutnja ji vstane v očeh. A tudi v Iskri je vstala slutnja. Nenadoma zaškriplje z zobmi in udari po mizi s svojo zgrbljeno peščico.

«Ne! Pa če se vsi narobe obrnejo — zmagati moramo! Mi jim pokažemo, zgagam pritepenim!»

A Filipina še vedno zre skozi okno in sanje ji gredo po glavi in poredna misel ji huškne vanjo: Le petelini se, kramarček smešni! Meni je pa slovenski kontrolor vseeno ljubši!... In če si njega volim, moram tudi z njim voliti!... In kramarček zasluti svojo smešnost, pa se vgrizne v ustno in obmolkne...

Tako je, Iskra! Vidiš?! — Ha, poznam svoje ljudi. V pisarni sedim in zevam od dolgega časa, pa vaju poslušam, naivneža.

S politiko mi pa ni tako natančno. Saj me že tako skrbi, kako bo ob teh preklicanih volitvah. Če bi šlo po mojem, bi sploh odpravili vse volitve. Jezo in nevoljo imaš z njimi. Zameriš se na eno ali na drugo stran in tudi na obe in na več strani. Razprtije vzcvetò, družabnost zamira; mesto zabave pa nastopijo kravali in pretepi. In to mi je zoprno. Človeku zagrenijo vse veselje. Ti si se trudil, da si si priboril ljubeznivih znanj; napel si vezi in nastavil mreže — pa ti nenadoma vse izpodrežejo, da se zrahlja in zavozlja v klobko. — Kje si ogreješ svoje samsko srce? Kje se nasrkajo tvoje ljubezni žejne ustnice?... — Ker tudi ženske se že začenjajo motati krog take pirave nemarščine, kot je politika? Lasajo se za stranke in praskajo za kandidate.

V degenerirani in podivjani dobi živimo. Nekdaj se je vsaj mladina pojala za ideali. Lepi časi so bili. Svoboda, enakost, bratstvo! In ljubezen, seveda! Mogoče tudi vino... A danes nastopa zopet pravica pesti. Nemec bi požrl Slovenca, ali ga vsaj pomel s svoje poti do Adrije; in Slovenec... No, nazadnje; jaz bi se tudi upiral z vsemi štirimi, ko bi me hotel kdo pohrustati.

A jaz sem bil sklenil, da načeloma ne izpregovorim o politiki. Naj se koljejo med seboj, kolikor jim dr